Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ... 21-һээ гарана | № 49 (15672) | 1981 оной февралиин 27, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

«...КПСС-эй хүтэлбэрилхы эгээл дээдэ үүргые партийна съезднүүд дүүргэдэг байһан тула совет общестбын урагшаа дабшалтада гол хараа шэглэлнүүдые тодорхойлон табидаг».

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй тоосоото элидхэлһээ.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН XXVI СЪЕЗД

Информационно МЭДЭЭСЭЛ

...етскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съезд фев... 25-да Москвада, Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо ...эрээ үргэлжэлүүлбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Ком... ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр В. В. ЩЕР... ...ЦКИЙ үглөөнэй заседани дээрэ түрүүлэгшээр һуугаа. ...иссиин түрүүлэгшэ нүхэр И. В. КАПИТОНОВОЙ ... съездын мандатна комиссиин элидхэлые съезд шаг... байна. Тиигээд мандатна комиссиин элидхэлые ... нэгэн дуугаар баталба.

...даань нүхэд: СССР-эй Наукануудай академиин пре... А. П. АЛЕКСАНДРОВ, КПСС-эй Краснодарай ...комой нэгэдэхи секретарь С. Ф. МЕДУНОВ, КПСС-... Свердловско обкомой нэгэдэхи секретарь Б. Н. ЕЛЬ..., Кировскэ областиин Котельническэ районой «Путь ...» колхозой түрүүлэгшэ А. Д. ЧЕРВЯКОВ. Совет... Союзай Коммунис партиин XXVI съездэ КПСС-эй ...ральна Комитедэй тоосоое, дотоодын болон гадаадын ...кын талаар партиин ээлжээтэ зорилгонуудые, Цен... шалгалтын комиссиин тоосоое зүбшөөн хэлсэлгэ... ...бадалсаа.

...эд: Лаосой Арадай-революционно партиин Цент... Комитедэй Генеральна секретарь, Лаосой Ара... Демократическа Республикын Премьер-министр Кей... ФОМВИХАН, Монголой Арадай-революционно пар... Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, Монго... Арадай Республикын Арадай Ехэ хуралай Президиу... Түрүүлэгшэ Юмжагийн ЦЭДЭНБАЛ, Корейн Ажа... партиин Центральна Комитедэй Политбюрогой Пре... ...эй гэшүүн, Корейн Арадай-Демократическа Рес... ...ын Захиргаанай Соведэй Премьер Ли ДЕН ОК де... ...д болон айлшадаар хани халуунаар угтагдажа, ... амаршалаа.

...эд: Латвиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секре... А. Э. ВОСС, СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной ...иин нэгэдэхи секретарь Г. М. МАРКОВ элидхэл... тушаа үгэ хэлэбэ.

...эд: Югославиин Коммунистнуудай Союзай Цент... Комитедэй Президиумэй секретарь Душан ДРА...ЕВАЦ Португалиин Коммунис партиин Генеральна ...арь Алваро КУНЬЯЛ үглөөнэй заседаниин түгэсхэл... делегадууд болон айлшадаар хани халуунаар угтагда... съездые амаршалба.

***

...С-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай ...ртиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Д. А. КУ... февралиин 25-да КПСС-эй XXVI съездын үдэ... заседани дээрэ түрүүлэгшээр һуугаа.

...эд: Главмостстройн гэр баридаг 1-дэхи комбинадай ...ралтын 5-дахи управлениин комплексно бригадын ...р А. М. СУРОВЦЕВ, Киргизэй Компартиин ... нэгэдэхи секретарь Т. У. УСУБАЛИЕВ, СССР-эй ...нно промышленностиин министр А. И. ШОКИН, ...СМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Б. Н. ПАСТУХОВ. ...кистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь ...РАСУЛОВ Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI ...дэ КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элид... дотоодын болон гадаадын политикын талаар партиин ...ээтэ зорилгонууд, КПСС-эй Центральна шалгалтын ...ссиин тоосоон тушаа үгэнүүдые хэлэбэ.

...эд: Афганистанай Арадай-Демократическа партиин ...альна Комитедэй Генеральна секретарь, Афганис... Демократическа Республикын Революционно Со... Түрүүлэгшэ ба Премьер-Министр Бабрак КАР..., Индиин Коммунис партиин Национальна Сове... Генеральна секретарь Раджешвара РАО, США-гай ...ис партиин Генеральна секретарь Гэс ХОЛЛ, ...иин Ажалшадай парти эмхидхэхэ комиссиин ...) Түрүүлэгшэ, Социалис Эфиопиин Саг зуурын ... захиргаанай Соведэй Түрүүлэгшэ Менгисту ...ЛЕ МАРИАМ гэгшэд делегадууд болон айлшадаар ... дулаанаар угтагдажа, съездые амаршалһан байна.

АГУУ ЛЕНИНЭЙ ТУГ ДОРО

КПСС-эй XXVI съездын делегадууд коммунис байгуулалтын дүнгүүдые, шэнэ зорилгонуудые бүтэмжэтэй һайнаар зүбшэн хэлсэнэ. КПСС-эй үндэр нэрэ хүндэ, арад зонтой тэрэнэй эбдэршэгүй бата харилсаа холбоотой байһан тухай эдэнэр партиин дээдэ хуралдаанай трибуна дээрэһээ хэлэхэ зуураа, Эхэ оронойнгоо экономическа хүсые арьбадхаха, совет хүнүүдэй байдалые улам һайжаруулха хүсэлэнтэй байһанаа мэдүүлнэ. Партиин хэрэгые гүнзэгы сэдьхэлһээ хүндэлдэг, тэрээндэ үнэн сэхэ байһанаа делегадууд элирхэйлэн тэмдэглэнэ.

Бүхы арадуудта эб найрамдал хэрэгтэй. Нүхэр Л. И. Брежневэй съезд дээрэ хэһэн КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл дотор энэнь зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ хүсэтэйгөөр харуулагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр **В. В. Щербицкий** съездын февралиин 25-най үглөөнэй заседани дээрэ түрүүлэгшээр һууба.

КПСС-эй XXVI съездын мандатна комиссиин элидхэлые тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр **И. В. Капитонов** хэбэ. (Энэ элидхэл манай газетын мүнөөдэрэй номерой 2-дохи хуудаһанда толилогдоно).

Мандатна комиссиин элидхэлые съезд нэгэн дуугаар баталаа.

Удаань КПСС-эй ЦК-гай тоосоое, дотоодын болон гадаадын политикын талаар партиин ээлжээтэ зорилгонуудые, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоое зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлүүлбэ.

Совет эрдэм наука шухала амжалтануудые туйлажа, партиин XXVI съездые угтаба гэжэ СССР-эй Наукануудай академиин президент **А. П. Александров** тэмдэглээ. Манайда гүнзэгы ехэ шэнжэлгэнүүдые хэлгэдэ горитой амжалтанууд туйлагдаа гэжэ тэрэ хэлэбэ. Тиихэтэй хамта манай эрдэм наука арадай ажахын ба ороноо хамгаалгын гол шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ амжалта туйлаһан байна.

Эрдэм ухаанай элдэб һалбаринуудта эрдэмтэдэй туйлаһан эгээл толотомо үрэ дүнгүүдтэ үгэ хэлэгшэ саашадаа дэлгэрэнгыгээр тогтобо.

Орон доторхи бүхы эрдэм наука хүгжөөлгые залан хүтэлбэрилхэ шухала зорилго табан жэлэй урда тээ Наукануудай академиин урда табигдаа һэн гээд тэрэ хэлээ. Энэ замда бага бэшэ юумэн хэгдээ. Медицинын, хүдөө ажахын эрдэм наукын талаар хүдэлдэг эрдэмтэдтэй СССР-эй Наукануудай академиин хамтын сессинүүд үнгэргэгдөө. Грипп аргалха аша үрэ ехэтэй эм үйлэдбэрилэн гаргаха арга онол дээрэ хүдэлдэг Ленинградай эрдэмтэдэй шэнжэлгэнүүд тухай хөөрэлдөөн КПСС-эй XXVI съезд дээрэ болобо. Мүнөө энэ хүдэлмэри элүүрые хамгаалгада нэбтэрүүлэгдэжэ байнхай.

Ядерна дайнай ямар уршаг хойшолонгуудтай байхыень бидэ, эрдэмтэд, тодоор ойлгонобди, дайн байлдаае сарахаһаа шухала, сэсэн зам хүн түрэлтэндэ байхагүй гэжэ тоолонобди гээд СССР-эй Наукануудай академиин президент түгэсхэлдөө мэдүүлбэ. Бидэ Эхэ орондоо дуратайбди, тэрэнэй хүсэн түгэс байхын тула, ямаршье дайн дажарай һүжэроөгдэхэгүйн тула бүхы юумэ хэхэбди.

Арбадахи табан жэлдэ хизаарай партийна организаци хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, продукциин шанарые үндэһөөрнь һайжаруулха асуудалнуудые тон ехэ харюусалгатайгаар шиидхэһэн байна гэжэ КПСС-эй Краснодарай крайкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **С. Ф. Медунов** мэдээсэбэ.

Табан жэлэй турша соо Кубаньда таряа хуряалга 40 миллион шахуу тонноdo хүргэгдөө. 11.7 миллион тонно шэлдэн хатуу һайн сортын шэнииисэ гүрэнэй амбаарта хаагдаба. Энэнь хизаарта бэлэдхэгдэһэн нимэ сортын шэнииисын 85 процент гэхэ гү, али юһэдэхи табан жэлэйхиһээ 3.5 дахин ехэ болоно. Мал ажалай бүхы зүйлэй продуктнуудые гүрэндэ худалдаха ниитэ түсэбүүд дүүргэгдээ. Үхэр малай 80 процентнь дунда жиирэй, мүн тарган һайнаар тушаагдана. Мүнөө һүн бүхыдөө нэгэдэхи сортоор худалдагдана.

Хүдөө ажахын продукциин шанарые һайжаруулха талаар хизаарай партийна организациин бэелүүлдэг ажал ябуулгые Центральна Комитет хаража үзөөд, һайшаалһан байгаа. ЦК-гай тоосоото элидхэл дотор тэрээндэ үндэр сэгнэлтын үгтэһэн ушар бидэнэртэ илангаяа үнэтэй сэнтэй байна гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ. Хизаарай ажалшадые даалһан хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандадагаар хүмүүжүүлжэ, эдэ асуудалнуудые саашадаашье шууд шиидхэхэбди.

Хизаарта барайгар тариха ехэ бааза байгуулгада үгэ хэлэгшэ дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Барайгар таряжа ургуулха 100 мянган гектарай шэнэ инженерна түхеэрэлгэ барихабди гэжэ партиин XXV съезд дээрэ хэлэһэн үтэдөө кубаниинхид хүрөө! Кубаниин 1 миллион тонно барайгар хуряаха гэһэн найдуулгаяа дүүргэбэбди!

Дунда Ураалай экономикые хүгжөөхэ тухайда хэлэхэдээ, КПСС-эй Свердловско обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Б. Н. Ельцин** үйлэдбэритэй эрдэм наукын холбоондо партийна нүлөөе шангадхаха асуудалнуудта тогтоһон байна.

Табан жэлэй турша соо арадай ажахыда эрдэм, техникын туйлалтануудые, ухаалан зохёолгонууд болон уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэһээ 2 миллиард шахуу түхэригэй бодото ашаг олзо абтаа.

Гэхэтэй хамта, областиин ажалшад туйлаһан амжалтануудаа үлүүсэ ехээр сэгнэдэггүй юм гэжэ делегат тэмдэглээ. Партийна тоосоото суглаанууд, конференцинүүд дээрэ коммунистнууд партийна комитедүүдэй, партиин обкомой, совет болон ажахын органуудай хүдэлмэридэ тохёолдодог дутуу дундануудые эрид шангаар шүүмжэлһэн байна. Промышленна үйлэдбэриин ургалтын зарим тэды удааралга, олохон предприятинуудта гол фонднууд ба материальна нөөсэнүүдые үрэ багатайгаар хэрэглэлгэ, хэдэ хэдэн социальна асуудалнуудые шиидхэлгэдэ тохёолдоһон гээгдэл, мүн Ураалай байгаалиин баялигуудые саашаданьшэнжэлгэ гэхэ мэтын шухала асуудалнууд бидэнэй һанаа зобооно. Областной партийна организаци эдэ бүхы гээгдэлые усадхан зайсуулха ехэ зорилго табина гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

ПАРТИИН ХЭРЭГТЭ ХИЗААРГҮЙ ҮНЭН СЭХЭБДИ!

ҺАЙШААНАБДИ, ДЭМЖЭНЭБДИ

Һуралсалай жэлэй түрүүшын семестр һаяхан лэ дүүрээ һэн. Гэбэшье амаралтын үдэрнүүд мэдэгдэнгүйгөөр барагдажа, студентнэр гэдэргээ бусажа, институдай байшангууд соогуур баһал хүлгөөтэй, шуугиатай болошобо.

Буряадай хүдөө ажахын институдай корпусуудай хонхонууд жэнгиржэ, студентнэр КПСС-эй XXVI съездын хүдэлмэридэ зорюулһан митингдэ сугларба. Митингын болохоһоо урид хүн бүхэн съездын эхилхые телевизорээр хараһан, тэрээн дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн тоосоото элидхэл радиогоор дамжуулхадань шагнаһан, уншажа үрдиһэн байһаниинь мэдээжэ ааб даа.

Актова зал. Эндэ 600 шахуу багшанар, хүдэлмэрилэгшэд, студентнэр сугларба. Олониинь парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүдые, уряа лозунгнуудые гартаа дээрэ үргэн баринхай, «Партиин съездэ элидхэнэбди!» гэһэн үгэнүүдтэй транспарантнууд харагдана.

Худөө ажахын институт хадаа Буряад оронойэгээл түрүүшын дээдэ һургуулинуудай нэгэн, Байгуулагдаһаар 50 жэлэйнгээ ойе һайндэрлэхэ дүтэлэнхэй. Энэ хугасаада хэдэн олон мэргэжэлтэдые һурган бэлдээ. Тэдэнэй хүдэлдэггүй газарые олохонь бэрхэтэй хаш даа. Гансахан арбадахи табан жэлэй туршада тус институт гурба мянган дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэдые гаргаа бшуу. Һуралсалай шанаршье нилээд һайжараа.

Худөө ажахын ерээдүйн кадрнуудые үзэл сурталай политическэ, ажалай, заншалай талаар хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана, һуралсал болон эрдэм шэнжэлгын ажал ябуулгые бодото хэрэг байдалтай нягтаар холбон эрхилхын тула горитой оролдолго гаргагдана. Ажалай семестрын үедэ эндэхи студентнэр нэрэ солодоо хүрэмөөр хүдэлмэрилнэ.

— Манай институдай профессорнүүд, багшанар, студентнэр КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй съезд дээрэ хэһэн тоосоото элидхэлые баяр баясхалантайгаар угтаад, хани халуунаар дэмжэжэ байһанаа элирхэйлнэ. Тиихэ зуураа партиин XXVI съездын мүнөө үргэлжэлжэ байһан хүдэлмэрине ехэ анхаралтайгаар адаглан, һонирхон хаража байна,— гэжэ институдай ректор А. Ц. Балдуев митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, онсолон тэмдэглээ.— Партийна организаци, ректорат, комсомолой комитет хадаа партиин хараалһан асари ехэ зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ хүн бүхэнние эдэохитэнгээр хабаадуулхын тула бүхы хүсэл оролдолгоёо гаргаха байха.

Институдай парткомой секретариин орлогшо, философиин ба научна коммунизмын кафедрые даагша А. А. Паршков митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, студентнэрэй һуралсалай шанар дээшэлүүлхэ, марксизм-ленинизмые шудалалгые һайжаруулха асуудалда анхаралаа табиба.

Механизациин факультедэй дүрбэдэхи курсын студент ленинскэ стипендиат В. Цыбиков трибунада гарана. Тэрэ өөрынгөө бүлэгэй, факультедэй, Камчаткада хүдэлдэг «Сэлэнгэ» гэжэ студентнэрэй барилгын отрядай ажал хэрэг тухай тоггоо. Тиихэтээ хамта партиин хараалһан дотоодын болон гадаадын политикые бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэеэ зорюулха, коммунизм байгуулгын хэрэгтэ эдэбхитэй хабаадалсаха эрмэлзэлтэй байһаңаа мэдүүлээ.

Митинг дээрэ газар таряалангай кафедрые даагша Н. В. Барнаков, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Е. Доржиев гэгшэд үгэ хэлээ.

Митингдэ хабаадагшад КПСС-эй дотоодын болон гадаадын политикые гүн сэдьхэлһээ һайшаан дэмжэжэ байһанаа тодорхойлһон резолюци нэгэн дуугаар баталан абаа.

Ч. ДОРЖИЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 4-дэхи курсын студент, ленинскэ стипендиат В. Цыбиков; митингын үедэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АШЫЕНЬ ХАРЮУЛХАБДИ

Манай фабрикын коллектив арбадахи табан жэлэй туршада үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлжэ, продукциин шанар һайжаруулха талаар горитой амжалта туйлаа юм. Энэ илалтыемнай 1979 оной Бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгөөр КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг, мүн 1980 оной ажалай тэмсэлдэ дахяад шалгаржа, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй Улаан туг абаһамнай элеэр гэршэлнэ гээшэ. Мүнөө партиин XXVI съездын боложо байһан үедэ, тодорхойлбол, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй съезд дээрэ хэһэн тоосоото элидхэлые газетэнүүдтэ уншаад байхадаа, шэнэ хүсэ нэмэһэндэл хүдэлмэрилнэ, Эхэ оронойнгоо улам һалбаран мандаха хэрэгтэ хубитаяа оруулна.

Фабрикымнай коллектив партиин XXVI съездэ зорюулжа абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэһэн байна. Жэшээлбэл, бүхы зүйлэй продукци үйлэдбэрилхэ кварталайнгаа түсэб 60 процент, шубуунай мяха, үндэгэ гүрэндэ худалдаха даабаряа 70 процент бэелүүлһэн байнабди. Тобшолон хэлэбэл, кварталайнгаа түсэбые мартын 25-да лаб дүүргэхэмнай. Манай туйлаһан амжалта, абаһан уялгануудмай Эхэ оронoймнай саашанхи хүгжэлтэдэ нэмэри болохо гэжэ этигэнэбди. Партиингаа энэ этигэл найдабарииень ехэ ашыень ажалаараал харюулхабди.

К. ИЛЮШКИН,
Улаан-Үдын шубуунай фабрикын ахамад экономист.

...И. ЛЕНИНЭЙ МАВЗОЛЕЙДЭ ВЕНОК ТАБИБА

...С-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, ...-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд Ю. В. Андропов, ... Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. ...енко, Д. А. Кунаев, ... Пельше, Г. В. Романов, М. А. Суслов, Н. А. ..., Д. Ф. Устинов, ... Черненко, В. В. Щербицкий, КПСС-эй ЦК-гай ...бюрогой гэшүүндэ ...дууд Г. А. Алиев, ... Демичев, Т. Я. Киселев, В. В. Кузнецов, Б. Н. ...ев, Ш. Р. Рашидов, ... Соломенцев, Э. А. ...днадзе, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнар И. В. Капитонов, В. И. Долгих, ... Зимянин, К. В. Русаков, союзна республиканууддай Компартинуудай ЦК-нүүдэй Нэгэдэхи секретарьнар, КПСС-эй XXVI съездын Президиумэй бусад гэшүүд, КПСС-эй крайкомууд болон обкомуудай нэгэдэхи секретарьнар Советскэ Союзай Коммунис партиин үндэһэ һуурине табигша, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй вождь, дэлхэй дээрэхи анха түрүүшын социалис гүрэнине байгуулагша В. И. Ленинэй Мавзолейдэ февралиин 25-да ерэжэ, венок табиһан байна.

«Владимир Ильич Лениндэ КПСС-эй XXVI съездын делегадуудһаа» гээд веногой улаан лентэ дээрэ бэшээтэй.

(ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВ Ф. КАСТРАТАЙ УУЛЗАБА

...С-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ...лэгшэ Л. И. Брежнев ... Компартиин ЦК-гай ... секретарь, Кубын ...ubликын Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ф. Кастратай февралиин 26-да уулзаа. ...С-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ... секретарь К. У. Черненко, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. В. Русаков хөөрэлдөөндэ хабаадаба.

Совет-кубын харилсаа холбооной саашаньхүгжөөлгын ...алнууд зүбшэн хэлсэгдэжэ, ... шухала асуудалнуудаар һанал бодолнуудаа мэдэлсэһэн байна.

Ф. Кастро КПСС-эй XXVI съездын уласхоорондын угаа ехэ удха шанартай байһые тусхайлан тэмдэглээ. КПСС-эй ЦК-гай Тоосоото элидхэл доторхи тобшололнууд, съездын бусад материалнууд ба шиидхэбэринүүд амгалан байдалай, социализмын хэрэгэй түлөө бүхы түрүү үзэл бодолтой хүсэнүүдэй тэмсэлдэ шухала урмашуулга болохо байһаниинь съездын хүдэлмэриин түрүүшын үдэрһөө элирэнхэй гэбэ.

Совет коммунистнууд, совет арад социализм байгуулха хэрэгтээ баатар габьяата Кубын туйлаһан амжалтануудые аха дүүгэй мэдэрэлтэйгээр урмашан харана гэжэ Л. И. Брежнев тэмдэглэбэ. Кубада эсэргүү ябуулга США-гай империалис бүлэгүүдэй үүдхээд байһан оршон байдалда СССР урда мэтээр социалис Кубын тала барина, тэрэнэй амгалан тайбан, арадуудай хоорондын хани барисаанай политикые бүрин дэмжэжэ байһанаа элирхэйлнэ.

Хөөрэлдөөн хани ёһоной, үнэн сэдьхэлэй, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

МНРП-гэй 60 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

Монголой Арадай-революционно партиин байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Улаан-Үдэ хотын ажалшадай түлөөлэгшэдэй баяр ёһололой суглаан үсэгэлдэр болобо. КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь **В. С. Тимашов** энэ суглаа нээхэ зуураа, МНР-һээ хүрэжэ ерэһэн айлшадаа—МНР-эй соёлой министрэй орлогшо Б. Борхондой, Зүүн Сибириин соёлой институдта һурадаг МНР-эй залуушуулай ревсомолой организациин секретарь Б. Ариунболд болон бусадые, Улаан-Үдэдэ һуралсажа байһан Монголой студентнэрые дурсагдаһан һайндэрөөр дашарамдуулан, халуунаар амаршалаа.

Удаань КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой хоёрдохи секретарь **Г. Д. Басаев** «МНРП—монгол арадай шалгагдамал манлай мүн» гэһэн элидхэл хэбэ.

Суглаанда хабаадагшад Улаан-Үдын анда—Дархан хотын бүхы коммунистнуудые, ажалшадые энэ ехэ баяраар тохёолдуулан амаршалһан телеграмма нэгэн дуугаар баталан абажа эльгээбэ. Монгол арад түмэн агуу ехэ Ленин болон Сүхэ-Баатарай зааһан замаар МНРП-гэй хүтэлбэри доро урагшаа дабшажа, социализм байгуулгадаа түүхын богонихон үе хугасаа дотор нилээд ехэ амжалта туйлаба; энэнь Дархан хотын экономико, соёлой хурдан түргэн хүгжэлтэ дээрэ харагдана гэжэ телеграмма соо тэмдэглэгдээ.

Энэ баяр ёһололой суглаанда КПСС-эй обкомой секретарь **А. А. Бадиев**, КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, облпрофсоведэй түрүүлэгшэ **А. Д. Чукаев**, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **С. В. Ангапов**, КПСС-эй обкомой пропагандын таһагые даагша **В. М. Леонов**, Улаан-Үдын городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **В. П. Убеев** хабаадаа.

Манай корр.

ЗҮБ ДАА, ЗҮБ!

Үнихэнэй хүлеэгдэһэн XXVI партийна съездын эхилхые телевизорээр харахадаа, нимэ партиин хүтэлбэри доро ябаһан арад хэзээдэшье диилдэхэгүй гэһэн бодол ухаан бодолдом зуралзаа һэн. Удаань КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй элидхэлые шагнаад, мүнөө газетэдэ уншаад байхадаа, түрэл партиингаа политикые бүримүһэн дэмжэжэ байһанаа мэдүүлхэ дуран хүрэнэ. Элидхэлэй алишье бүлэгые, ямаршье асуудалые уншахада, совет арадай ажана түбхин байдалые сахин, саашаданьулам һайжаруулха гэһэн удха гараадхина.

Арадай гэгээрэл тушаа хэлэгдэһэн үгэнүүд намайе һонирхуулаа ааб даа. Һургуулиин программануудые, номой шанарые һайжаруулха тушаа тон зүб хэлэгдэнэ. Нимэ ехэ зорилгонуудай хараалагдажа байхада, совет һургуулиин үмэнэ алишье талаараа гүйсэд бэлэдхэлтэй эрхэтэдые хүмүүжүүлхэ эрилтэ тон зүб гэжэ һанагдана.

Партиингаа экономическа политикые дэмжэхэгүй хүн манда байхагүй. Юуб гэхэдэ, энэ политикын бэелүүлэгдэхэдэ, совет арадай ажабайдал улам бүри һайжарха болоно бшуу.

Л. ДАБАЕВА,
Загарайн районой Шэнэ-Горхоной дунда һургуулиин директор.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН XXVI СЪЕЗД

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫН МАНДАТНА КОМИССИИН ЭЛИДХЭЛ

Комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр И. В. КАПИТОНОВОЙ хэһэн элидхэл

Нүхэдүүд!

17 миллион улүүтэй совет коммунистнуудые түлөөлһэн XXVI съезд хүгжэлтэ түгэс социализмын түйлалтануудые, ленинскэ үг зорилгонуудта КПСС-эй хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байһые, тэрэнэй эбдэршэгүй бата нэгэдэлтэй, нягта жагсаалтай байһые үнэншэмөөр элирхэйлэн харуулна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневэй хэһэн элидхэл дотор ороноймнай экономическа ба социальна хүгжэлтэдэ, мүнөө үеын үндэһэн шухала асуудалнуудта гүн гүнзэгы шэнжэлэл хэгдэһэн, коммунизм байгуулгын ерээдүйн шатада партиин бэелүүлхэ стратеги ба тактика али бүхы талаһаа зохёон хараалагдаһан, үндэһэлэн баримталагдаһан байна. Арад зоной аша туһа тухай, эб найрамдал аршалан хамгаалха ба бэхижүүлхэ тухай анхарал оролдолгын үндэһэ һуури болохо КПСС-эй политикын һайн һайхан зорилгонууд тэрээн дотор ехэ хүсэтэйгөөр элирхэйлэн тодорхойлогдонхой. Нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэл шэнэ общественные зохёон байгуулгын түрүү научна ухаан бодол ба түүхэтэ дүй дүршэлые бодото хэрэг болгоно, марксизм-ленинизмын эрдэни баялигта оруулагдаһан томо хубита мүн болоно. Энэ хадаа коммунизм тээшэ дам саашадаа дабшахын түлөө партиин ба арадай ажал ябуулгын зоригжуулхы программа мүн.

Нүхэдүүд!

Съездын урда тээ партийна организацинуудта тоосоонууд ба һунгалтанууд үнгэргэгдэһэн байгаа. Тэрэ хадаа бүхы парти дотор болоо һэн. Партийна бүлэгүүдтэ, цеховой ба эхин партийна организацинуудта миллион хахад шахуу суглаанууд хэгдээ. Районно, городской, окружной, областной, хизаарай 4569 партконференцинүүд болон союзна республиканудай компартинуудай 14 съезд үнгэргэгдөө. Конференцинүүд ба съезднүүдэй хүдэлмэридэ 1 миллион 800 мянга улүүтэй делегадууд хабаадалсаа, 85 мянган хүн үгэ хэлээ, тэдэнэй 40 шахуу процентнь хүдэлмэришэд ба колхознигууд болоно.

Коммунистнууд политическэ, ажахын, эмхидхэлэй, үзэл сурталай хүдэлмэриин али бүхы талануудые болохотой зохидоор, шүүмжэлхы ёһоор хаража үзэһэн байна. Ороной Экономическа ба социальна хүгжэлтын Гол шэглэлнүүдэй проект гүн гүнзэгы хүсэлэнтэйгөөр, тодорхойгоор зүбшэн хэлсэгдээ. Суглаанууд ба конференцинүүд дээрэ манай бүхы хүдэлмэрие һайжаруулха зорилготой бүтэмжэтэй һайн олон тоото шухала дурадхалнууд хэлэгдэһэн байгаа.

Тоосоото һунгалтын кампани партиин бүхы хубинуудай эдэбхи хэшээлые улам саашадань хүгжөөлгэдэ ехэ нүлөө үзүүлээ. Партийна организацинууд бүри бэхижээ, тэдэнэй дайшалхы шадабаринь улам дээшэлээ. Үйлэдбэри дээрэ, ниитын ажабайдалда коммунистнуудай дүүргэдэг түрүү үүргэ дээшэлһэн байна.

Үнгэрһэн жэлнүүдэй турша соо олониитэтэй партиин байгуулдаг холбоо барисаан бүри бата бэхи болоо, ажалшадай дунда тэрэнэй нэрэ хүндэнь улам ургаа. КПСС манай общество дотор бэелүүлхэ хүтэлбэрилхы ба залан шэглүүлхы үүргэеэ нэрэтэй солотойгоор дүүргэнэ. Совет хүнүүд партиин дотоодын ба гадаадын политикые, Ленинэй агуусхэ хэрэгэй элитэ ехэ үргэлжэлүүлэгшэ нүхэр Леонид Ильич Брежнев түрүүтэй КПСС-эй Центральна Комитедэй эрхилдэг аша үрэтэй ажал ябуулгые хани халуунаар һайшаана.

Партийна бүлэгүүдһээ эхилээд, союзна республикануудай компартинуудай съезднүүд хүрэтэр болоһон бүхы суглаанууд дээрэ коммунистнууд нүхэр Леонид Ильич Брежнев тухай тон хани халуун, үнэн зүрхэнэй үгэнүүдые хэлээ, партиин ленинскэ хараа шугам бэелүүлхэ тушаа тэрэнэй хэһэн түйлай ехэ ажалые, мүн хүнүүд тухай тэрэнэй хандуулдаг эсэшэ сусашагүй анхарал оролдолгые, бата бэхи эб найрамдалай түлөө, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн нягтаар жагсаахын түлөө тэрэнэй шэн габьяата тэмсэлые тэмдэглээ һэн. Коммунизмын хэрэгтэ, Эхэ оронойнгоо һалбаран мандалгада тэрэ хадаа өөрынгөө хүсэн түгэлдэр оюун бэлигые, партиин ба гүрэнэй сэсэн мэргэн хүтэлбэрилэгшын айхабтар баян дүй дүршэлые бүхыень зорюулдаг юм. Тингээд манай арад тэрэниие бүгэдэ ниитээрэ хүндэлдэг, инаглан дурладаг гэээшэ.

Московско городской партийна конференци дээрэ Леонид Ильич Брежнев КПСС-эй XXVI съездын делегадаар нэгэн дуугаар, ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгагдаа һэн. Тингэжэ ниислэл хотын партийна организаци манай бүхы коммунистнуудай нэгэн адли дура зоригые элирхэйлэн мэдүүлээ бшуу.

Бодото дээрээ Леонид Ильич Брежнев бүхы партиһаа һунгагдаһан делегат болоно, тиигээд Мандатна комиссиин заседани дээрэ тэрээндэ нэгэдэхи номерой мандат барюулха гэжэ шиидхэгдээ. Энэ шиидхэбэри съездын бүхы делегадуудай зүрһөө бүрин һайшаагдаха байха бэзэ гэжэ батаар найдажа байһанаа Мандатна комисси элирхэйлэн мэдүүлнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд ба гэшүүндэ кандидадуудые, секретарьнуудые съездэ нэгэн һаналтайгаар һунгаһан ушар манай партиин хүтэлбэрилэгшэдэй үндэр нэрэ хүндэтэй байһыень гэршэлнэ.

Нүхэдүүд!

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1980 он) Пленумэй баталһан түлөөлэлгын нормын ёһоор, XXVI съездэ хамта дээрээ 5002 делегат һунгагдаһан байна, 3572 делегадай гэхэ гү, али 71,4 процентынь түрүүшынхеэ һунгагдаһаниинь һайшаалтай. Мандатна комисси бүхы делегадуудай эрхэ түлөөлэлгые шалгаад, тэрэниие үнэн зүб гэжэ мэдэрээ.

России Федерациин хизаарнуудай, областьнууд болон автономито республикануудай партийна организацинууд съезд дээрэ 3003 делегадаа түлөөлнэ. Союзна республикануудай компартинуудай делегацинууд ниимэ бүридэлтэй гэбэл: Украинын — 896 хүнһөө, Казахстанай — 221, Белоруссиин — 183, Узбекистанай — 166, Грузиин — 106, Азербайджанай — 98, Латвиин — 52, Литвагай — 52, Армениин — 48, Молдавиин — 48, Киргизэй — 37, Таджикистанай — 32, Эстониин — 32, Туркменистанай — 28 хүнһөө бүридэнэ.

Нүхэдүүд!

Хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад, арадай интеллигенци, улад зоной социальна бүхы бүлэгүүд, манай ажабайдалай али бүхы һалбариин хүнүүд съездын делегадуудаар түлөөлэгдэнхэй.

Социалис-индустриин 1370 хүдэлмэришэд делегадууд юм. Энэ хадаа энээнһээ урда тээхи съезднүүдэйхиһээ олон

болоно. Атоммаш ба БАМ баридаг, Экибастузай ба Курска суранзата аномалиин газар дорохи баялигуудые ашагладаг, Сибириин ой тайгын бур намаглиг газарнуудта ба Дунда Азиин аяма халуун элһэн газарнуудта нефть ба газ малтан абадаг, территориально-үйлэдбэриин шэнэ томо комплекснуудые байгуулдаг хүнүүд манай зал соо байлсана. Шэб шэнэ машина ба түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэрилдэг, арадай хэрэглэмжын эд бараа гаргадаг, гэр байрануудые баридаг, зам харилсаанай магистральнууд дээрэ таһалгаряагүй вахтада ажалладаг хүнүүд эндэ мүн лэ байлсана. Тэдэнэр хаа хаанагүй зохёохы ёһоор, ехэ абьяас урмашалтайгаар ажаллажа, Соведүүдэй орокой хүдэлмэришэн ангиин алдар солые арьбадхана.

Хүдэлмэришэд — делегадууд түсэбтэ табан жэлые гайхамшаг патриотическа үүсхэлнүүдээр, ажалай элитэ ехэ үрэ дүнгүүдээр тэмдэглэһэн байна. Тэдэнэр хүдэлмэриин ашаг үрэ ба шанарые дээшэлүүлхын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай тэмсэлэй манлайда жагсан ябана. 520 гаран делегадууд табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид, гурба-дүрбэн жэлэй турша соо 105 хүнүүд хоёр табан жэлэй, тиихэдэ 19 хүнүүд гурбан табан жэлэй түсэбүүдые ба бүришье ехые дүүргэһэн байха юм.

Хүдөө ажахын 877 хүдэлмэрилэгшэд съездэ һунгагданхай. Эдэнэр гол түлэб механизаторнууд, комплексно звенонуудай хүтэлбэрилэгшэд, бригаданууд ба отделенинүүдые толгойлдог мэргэжэлтэд, ажахынууд хоорондын предприятинуудай ба агропромышленна нэгэдэлнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд болоно. Орёо хүндэ эрхэ байдалда колхоз, совхозуудай ажалшад хүдөө ажахын продукци саашадаа улам ехээр абаха ябадал хангаа. 270 гаран делегадууд мал ажал дээрэ хүдэлнэ. Нүхэр Л. И. Брежнев съезд дээрэ хэһэн элидхэл соогоо мал ажалые габшагайгаар ажаллаха һалбари гэжэ нэрлээ һэн. Мяха, һү ба мал ажалай бусад продуктнуудые ехээр абахын түлөө хайшан гээд тэмсэхэ хэрэгтэйб гэжэ тэдэнэр бодотоор гэршэлэн харуулна.

Партийна организацинууд 609 ажахын хүтэлбэрилэгшэдөө съездэ эльгээгээ. Делегадуудай тоодо үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй, комбинадуудай, предприятинуудай 358 директорнууд, барилгануудай начальнигууд оролсоно. Тэдэнэр партиин экономическа стратегиие бодотоор бэелүүлхэ, үйлэдбэрие эршэмтэйгээр эрхилхэ, эсэсэй үндэр үрэ дүнгүүдые түйлаха тушаа ажалша коллективүүдэй хүдэлмэрие сэхэ эмхидхэдэг юм.

Ажалай, эрдэм наукын ба соёлой бата бэхи холбоон хадаа хүгжэлтэ түгэс социализмын амжалтануудай шухалын шухала эшэ үндэһэниинь мүн болоно. Съездын делегадуудай дунда манай обществын материальна ба оюун бодолой баялигуудые арьбадхаха, шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг 269 эрдэмтэд ба уран зохёолшод, уран зураашад ба врачнууд, багшанар ба артистнууд, совет интеллигенциин бусад түлөөлэгшэд бии.

Съездын делегадуудаар СССР-эй Наукануудай академиин, һалбаринуудай академинуудэй ба союзна республикануудай академинүүдэй 118 бодото гэшүүд ба гэшүүн - корреспондентнүүд һунгагдаа юм. Манай эрдэмтэд эрдэм, техникын дэбжэлтэ бэелүүлхэ, социально-экономическа тусхай комплексно программануудые зохёон табиха ба бэелүүлхэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэнэ.

Нүхэдүүд! Хорин жэлэй саада тээ коммунист Юрий Гагарин дэлхэй дээрэ анха түрүүлэн замбуулинай дайда руу дэгдэн ниидээ һэн. Тэрэ гэһээр совет хүнүүд замбуулинай дайдые ашаглаха баатарлиг түүхэ домогто олохон толотомо хуудаһануудые бэшээ юм. Арбан хоёр космонавт съездын делегадууд болоно. Тэдэнэй дунда интернациональна экипажнуудай бүридэлдэ орожо, ниидэлгэдэ хабаадагшад, замбуулинай дайдада хүнэй удаан саг соо ниидэлгын рекорд табиһан алдарта геройнууд бии.

Съезд дээрэ партийна кадрнууд үргэнөөр түлөөлэгдэнхэй. 1077 партийна хүдэлмэрилэгшэд, тэрэ тоодо партиин окружкомуудай, горкомууд ба райкомуудай 589 секретарьнар делегадууд болоно. 550 гаран делегадууд эхин, цеховой парторганизацинуудай секретарьнууд ба партгрупоргнууд болоно. Тэдэнэр булта олониитын дунда, ажалша коллективүүдтэ эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын үдэр бүриин хүдэлмэри ябуулдаг, коммунистнуудай дунда, ажалшадай дунда этигэл найдабаритай, нэрэ хүндэтэй хүнүүд гээшэ.

Нүхэдүүд! Хэнэйшье мэдэһээр, КПСС хадаа совет обществын политическэ байгуулалтын, гүрэнэй ба ниитын организацинуудай гол хүсэниинь мүн. Коммунистнууд Соведүүдтэ, профсоюзуудта, комсомолдо эдэбхитэйгээр хүдэлдэг, партиин хараа шугам бодотоор оэелүүлдэг юм. Энэ хадаа делегадуудай бүридэлые элирхэйлэн харуулна. Тэдэнэй дунда соведэй, профсоюзай ба комсомолой 691 хүдэлмэрилэгшэ бии. Съездын делегадуудай гурбанай хоёр хубиһаа олонхинь СССР-эй Верховно Соведэй, союзна ба автономито республикануудай Верховно Соведүүдэй, арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй депутадууд болоно. СССР-эй Конституциие баталан абаһанай һүүлээр Соведүүдэй хүдэлмэри шэнэ шатада гаргагдаа, социалис демократи улам саашадаа хүгжөөгдөө. Манай гүрэниие толгойлжо байһан нүхэр Леонид Ильич Брежневэй эрхилдэг тон ехэ ажал ябуулга Соведүүдтэ зохёохы шэнжэтэй эршэ ехэтэ түлхисэ болоно гээшэ.

Делегадуудаар һунгагдаһан манай мэдээжэ дипломадууд съездын хүдэлмэридэ хабаадалсана. Совет дипломатическа хүдэлмэрилэгшэд партиин гадаадын политикын хараа шугам, эб найрамдалай программа амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэй туһа нэмэри оруулна.

Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой, хилын харуулай ба дотоодын сэрэгүүдэй алдар сууда гараһан сэрэгшэд — маршалнууд, генералнууд ба адмиралнууд, офицернүүд, прапорщигууд ба мичмануд делегадуудай дунда бии. Тэдэнэй олонхинь социалис Эсэгэ ороноо хамгаалхадаа эрэлхэг зориг ба баатаршалга гаргаа һэн. Армиин коммунистнууд дайшалхы шадабаряа, сэрэгэйнгээ мэргэжэлые, сэрэгшэдэй политическэ бэлэдхэлые таһалгаряагүйгөөр нарижуулан һайжаруулдаг юм. Манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд совет хүнүүдэй амгалан сагай ажалые, социализмын түйлалтануудые найдамтайгаар сахин хамгаална.

Нүхэдүүд! 1329 эхэнэрнүүд съездын делегадуудаар һунгагданхай. Тэдэнэр бүхы делегадуудай 26,6 процентнь болоно. Энэ хадаа энээнһээ урда тээ болоһон съезднүүдэйхиһээ олон гээшэ. Энэ ушар совет эхэнэрнүүдэй ниитын ба политическэ эдэбхи хэшээлэй улам ургажа байһые эли тодоор гэршэлэн харуулна.

КПСС хадаа пролетарска интернационализмын, ... ороной арадуудай аха ... ёһоной эбдэршэгүй хал... рисаанай элдэб ... нэй таһаршагүй ... боо барисаатай ... най бодото гэршэ мүн ... лоно. Съездын хүдэлмэ... Советскэ Союзай 66 ... нууд болон үндэһэ ... түлөөлэгшэд хабаада... 35 хүрэтэр наһатай ... дууд — 12,2 процент... һаа 50 наһа хүрэтэр... процент, 51-һээ 60 наһ... рэтэр — 25,7 процент... һаа дээшэ наһатайшуул... процент болоно.

Партийна стажайнга... лаар делегадууд ингэж... баарилагдана: зургаа... революциин урда ... партстажтай, 264 хүн... оной ноябрьһаа 1941 ... рэтэр партида ороһон ... хүн — Эсэгэ ороноо ... гаалгын Агуу ехэ дайнай ... 4271 хүн дайнай һүүл... үедэ партида ороһон ... Тэдэнэй 1637 хүниинь ... лэй арбан табан жэлэй ... ша соо КПСС-эй зэрг... тэ абтаа.

Делегадуудай 94 пр... һээ үлүүнь дээдэ, хүсэ... дээдэ ба дунда һургуу... 498 хүн эрдэмэй доктор... ба кандидадууд болоно.

Эхэ оронойнгоо үмэн... габьяатай байһанайнга... лөө делегадуудай 97 ... центнь СССР-эй орд... ба медальнуудаар ш... данхай, 57 хүн Советскэ ... юзай Геройн нэрэ з... 670 хүн Социалис А... Геройн нэрэ зэргэдэ ... хэй гэжэ Мандатна ... хангалтатайгаар элид...

Делегадуудай дунд... нинскэ ба Гүрэнэй ... дай 342 лауреат, тэрэ ... 99 хүдэлмэришэд ба ... нигууд бии. Арбадахи ... жэлэй туршада шэн ... та ажалайнгаа түлөө ... делегадуудай гүрэнэй ... шагналнуудаар тэмдэг... хэй байһаниинь онсо ...

Нүхэдүүд! КПСС-эй ... съезд партиин ба ороно... ажабайдалда шухала ... болоно. Нүхэр Леонид ... ич Брежневэй хэһэн э... лэй заабаринууд боло... шолонууд, съездын ... шиидхэбэринүүд ... Эхэ ороноймнай ... экономическа ба соц... дэбжэлтын элсүүлхы ... түгэлдэр нүхэсэл болол... Ленинскэ партиин шал... хүтэлбэри доро совет ... коммунизм байгуулгы... дээрэ шэнэ илалтан... түйл аха байха. (Үнн уд... гэлжэлһэн альга таш...

АГУУ ЛЕНИНЭЙ ТУГ ДОРО

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Ленинскэ партиин дотоодын болон гадаадын политикые хүдөөгэй ажалшад хэлбэришэгүйгөөр һайшаана, нэгэн һаналтайгаар дэмжэнэ гэжэ Кировскэ областиин Котельничскэ районой «Путь Ленина» колхозой түрүүлэгшэ Социалис Ажалай Герой нүхэр **А. Д. Червяков** съездын трибуна дээрэһээ хэлэбэ.

Ажахы арбадахи табан жэлэй болон 1980 оной түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргээ гэжэ тэрэ делегадуудта мэдээсээ. Продукци үйлэдбэрилгэ хоёр дахин дээшэлүүлэгдээ. Табан жэлэй түсэбһөө гадуур яһала ехэ таряан, улһан, мяхан, һүн гүрэндэ худалдагдаа. Колхозой бүхы һалбаринуудай ашаг ехэтэй байһан тухай хөөрөө.

Нүхэр Л. И. Брежневэй үүсхэлээр баталагдан абтаһан РСФСР-эй Харабшэ хүрьһэтэ нютагай хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бодото дээрэнь залан сэхээр бэелүүлһэнэй ашаар эдэ бүгэдэ бэелүүлэгдэхэ аргатай болоо гэжэ делегат тэмдэглэбэ.

Латвиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. Э. Восс** комплексно-тусхай зорилготой түсэблэлгын ёһо гуримуудай асуудалнуудта тогтожо хэлээ. Тэрэнэй шухала удха шанартай байһаниинь съезд дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Үнгэрһэн табан жэлэй турша соо республика дотор 12 комплексно-тусхай зорилготой программа табигдажа, экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэбтэ оруулагдаһан байгаа. Иимэ түсэблэлгэ арадай ажахын бүхы гол, үндэһэн шухала асуудалнуудта, тэрэ тоодо хүндэ хүшэр гар ажалые усадхаха асуудалда хабаатай юм. Тэрэ элдэб министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүдэлмэрие тааралдуулан табиха хэрэгые хангана.

Гэбэшье комплексно-тусхай зорилготой программануудые бодото дээрэнь бэелүүлгэ хүнгэн бэшэ хэрэг юм. Хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлгэдэ олохон союзна министерствэнүүд, албан зургаанууд харюусалга багатай байна гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Комплексно-тусхай зорилготой программануудые тусхай хубинь болгожо, арадай ажахын түсэбүүдтэ оруулха, эдэ программануудые хүтэлбэрилгын аша үрэ ехэтэй гуримые СССР-эй Госпланай зохёохоор саг ерээ гэжэ делегат дурадхаба.

Үнгэрһэн табан жэлэй турша соо манай үе сагай хүнүүд тухай томо ехэ, тодо хурса зохёолнууд бэшэгдээ гэжэ СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь нүхэр **Г. М. Марков** хэлэбэ. Ороной уран зохёолой ухаан бодол үе сагһаа гээгдэнэгүй, олохон ушарта уридлажа, ерээдүйе улам дүтэлүүлнэ гэжэ энэ ушар арсашагүйгөөр батална.

Эдэ жэлнүүдтэ Леонид Ильич Брежневэй «Бага газар», «Һэргэн хүгжэлгэ», «Шэнэ газар» гэжэ зохёолнууд литература, искусствын бүхы зүйлнүүдтэ ехэ нүлөө үзүүлээ гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Арад зоной ажабайдалһаа үндэһэтэй эдэ зохёолнууд совет обществын оюун ухаан бодолые баяжуулаа, партийна гүнзэгы ухаан бодолой үльгэр жэшээ харуулаа, бүхы үеын уран зохёолшодые мүнөөнэй бүри үргэн ехэ, гүнзэгы удхатай шэнжэлгэнүүдые, улам ехэ уран зохёолой согсолборинуудые хэхыень зоригжуулаа.

Уран зохёолшо бүхэнэй политическэ болбосоролые, зохёохы ба ниитын ажал ябуулгые эдэбхижүүлхэ, зохёолшодой дунда шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые хүгжөөхэ, мэргэжэлдээ эрилтэ ехэтэйгээр хандаха, манай үзэл сурталһаа али бүхы хадууралгануудта эбсэшэгүйгөөр хандаха, тусхайлан хэлэбэл, зохёохы зорилгонуудые партийна ёһоор ойлгодогоор уран зохёолшодые хүмүүжүүлхэ шухала гэжэ делегат тэмдэглэбэ.

Лаосой Арадай-революционно партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, ЛНДР-эй Премьер-министр нүхэр **К. Фомвихан**, Монголой Арадай-революционно партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Ю. Цеденбал**, Корейн Ажалай партиин ЦК-гай Политбюрогой Президиумэй гэшүүн, КНДР-эй Захиргаанай Соведэй Премьер нүхэр **Ли Ден Ок**, Югославиин Коммунистнуудай Союзай ЦК-гай Президиумэй Секретарь нүхэр **Д. Драгосавац**, Португалиин Компартиин Генеральна секретарь нүхэр **А. Куньял** делегадуудаар хани халуунаар угтагдан, съездые амаршалһан байна.

* * *

Февралиин 25-най үдэшын заседани дээрэ түрүүлэгшээр һууһан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр **Д. А. Кунаев** «Главмосстройн» 1-дэхи ДСК-гай хабсаргалгын 5-дахи управлениин комплексно бригадын бригадир нүхэр **А. М. Суровцева** үгэ үгэбэ.

Барилгашадта ушардаг, шиидхэгдэхээр болоһон асуудалнууд дээрэ тэрэ тогтоо. Арбадахи табан жэлэй даалгабариие дүрбэн жэлэй турша соо дүүргээд, түсэбһөө гадуур 16 дабхар найман гэр барябди.

Гэхэ зуура, бригадна подряд нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлгэдэ хаа хаанагүй шухала анхарал хандуулагданагүй. Зарим хүтэлбэрилэгшэдэй хүдэлсэгүй хүжүүн, нэмэлтэ уялгануудые даажа абаха хүсэлэнгүй байһанһаа иимэ ушар гохёолдоно. Хүсэ ба мүнгэ зөөри хэдэн олон барилганuудта сасан тараадаг, материалнууд ба техникээр хангалгын хэрэгтэ дутуу дунданuудай тохёолдодог байһаниинь һаад ушаруулна.

Заводой конвейер шэнгеэр хабсаргагшадай хүдэлмэрилдэг байхада, харин түгэсхэлэй хүдэлмэри хэгшэд олон янзын ажал гараараа бүтээнэ.

Гэхэтэй хамта, барилгашадай журам ба ажалдаа үнэн сэхээр хандаса үшөөл дутагдалтай байна гэжэ мэдэрнэбди.

Ажалай түлөө харюусалгые дээшэлүүлхэ шухала, гэжэ нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл дотор хэлэгдэһые тон зүб гэжэ тоолоноб. Һайнаар ажаһууха гэһээ һаа — һайнаар ажалла! гэһэн эрилтэ хүдэлмэришэн ангиин аша туһада бүрин харюусана, — гэжэ хүдэлмэришэн мэдүүлбэ.

Киргизэй Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр **Т. У. Усубалиев** үгэ хэлэхэдээ, республикын ажалшад оролдосотой нэтэрүүлээр хүдэлмэрилжэ, түсэбтэ табан жэлээ һайн үрэ дүнгүүдтэйгээр дүүргээ гэбэ.

Республикын байгаалиин ехэ баялигууд эршэмтэйгээр ашаглалтада оруулагдана. Нарын мүрэн дээрэхи Тогтогульска ГЭС проектээр хараалагдаһан хүсэндөө хүрэжэ, 1200 мянган киловатт электрын элшэ хүсэ үгэдэг болонхой. Энэ станцитай холбоотойгоор тогтоогдоһон, 19 миллиард кубометр уһатай ехэ нуур Ферганска талын газар уһалха асуудал, үнэндөө, шиидхээ.

Энэл мүрэн дээрэ Курпсайска ГЭС габшагай түргэнөөр баригдажа байна. Эндэхи барилгашад социалис уялгаяа болзорһоонь жэл шахуу урид — партиин XXVI съездын нээгдэхын урда тээ дүүргээ, тэрэнэй түрүүшын агрегат промышленна элшэ хүсэ үгэдэг болоо.

Нүхэр Л. И. Брежневэй үүсхэлээр хараалагдаһан, ороной эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ оруулдаг хубитаяа арьбадхаха гэжэ республикын ажалшад эрмэлзэнэ.

Манай һалбари бүхы оронтоёо адли эршэ дэлисэтэйгээр хүдэлмэрилнэ. Арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо урид дүүргээ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй, үндэһөөр лэ үйлэдбэрилгын хэмжээн хоёр дахин нэмэһэн байна. Электронно техникын техническэ хэмхэмжээн горитойгоор дээшэлээ, шэнэ хэрэгсэлнүүдые ухаалан зохёолгын ба ашаглалгын болзорнуудые хорооохо, бүтээгдэн гаргагдадаг продукциин шанар һайжаруулхын тула ехэ юумэн хэгдээ, — гэжэ электронно промышленностиин министр нүхэр **А. И. Шокин** тэмдэглэбэ.

Комплексно-тусхай зорилготой программануудай ёһоор, научна шэнжэлгын ба конструкторска тодорхойлгонуудые түсэблэдэг болоһон ушар энэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргээ.

Электронно промышленность арбан нэгэдэхи табан жэлдэ олон янзын, бүри орёо зорилгонуудые шиидхэхэ байха. Тусхайлан хэлэбэл, залагдан хүдэлдэг электронно олон тоото багахан машинанууд бүтээгдэхэ, нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл дотор тусхайлан тэмдэглэһэнэй ёһоор, арадай ажахын олон һалбаринуудта үнэхөөрөө революционно арга боломжонуудые олгохо байха.

КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосооной үгэ бүхэн үрэ түгэсөөр ажаллахые уряална, — гэжэ ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр **Б. Н. Пастухов** хэлэбэ.

Комсомолшууд, хүбүүд болон басагад түрэл партидаа хизааргүй дуратай, үнэн байдагаа бодото хэрэгүүдээрээ батлан харуулна. 30 гаран миллион залуу ажалшад арбадахи табан жэлэй түсэбтэ даалгабаринуудые болзорһоо урид дүүргэнхэй. Баруун Сибириин нефть ба газай, Харабшэ хүрьһэтэй нютагуудые шэнэдхэн хүгжөөхын түлөө, Казахстанай элбэг ехэ орооһо тарианай түлөө, БАМ-ай хүндэ хүшэр замай километр бүхэнэй түлөө хүдэлмэрилдэг газарай, һуралсалай, сэрэгэй албанай, ниитын хүдэлмэриин шанар ба ашаг үрэ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэл комсомолшууд ба залуушуулай ажалай, үзэл сурталай талаар болбосорхо һургуули болоно. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй арадай ажахын 130 гаран барилга бүхэсоюзна габшагай барилганууд гэжэ соносхогдонхой.

КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ, дала мянган хүнэй хабаадалгатай бүхэсоюзна габшагай комсомольско отряд эмхидхэгдээд, хэдэхэн хоногой үнгэрэмсөөр табан жэлэй шухала барилганuудта эльгээгдэхэеэ байна. Удаа тээнь олон мянган залуушуул мүн лэ һайн дураараа ошохо байха. Леонид Ильич Брежневэй заадагай ёһоор, манай залуушуул үшөө ашаглалгада ороогүй тала дайданууд ба газарай баялигуудые тоогоороо бэшэ, харин мэргэн шадабаряараа эрхэ мэдэлдээ оруулна.

Совет хүнүүд хүсэн түгэлдэр, һалбаран мандажа байгаа Эсэгэ ороноороо омогорхохо ёһоороо омогорхоно, — гэжэ Таджикистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр **Д. Р. Расулов** хэлэбэ. — Тоосоото элидхэл дотор хэлэгдэһэн заабаринууд, тобшололнууд ба зорилгонууд табан жэлэй турша соо, мүн алас саашадаа бидэнэй хэхэ хүдэлмэриин гол шэглэл болохо.

КПСС-эй Центральна Комитедэй үзүүлдэг түгэс бүрин, тодорхой туһаламжада манай республика үдэр бүри хүртэнэ. КПСС-эй ЦК-гай, Леонид Ильич Брежневэй эдэбхитэй, залан сэхэ дэмжэлгын ашаар манайда Урда-Таджигай территориально-промышленна комплекс тогтоогдоод, тэрэнэй барилганууд дүүргэгдээ.

Арбадахи табан жэлдэ Таджикистанай ажалшадай түйлаһан амжалтанууд тухай хэлэхэ зуураа, илангаяа капитальна барилгын талаар хэрэглэгдээгүй нөөсэ арга боломжонууд дээрэ тогтобо.

Афганистанай Арадай-Демократическа партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, ДРА-гай Революционно Соведэй Түрүүлэгшэ ба Премьер-министр нүхэр **Бабрак Кармаль**, Индиин Компартиин Национальна Соведэй Генеральна секретарь нүхэр **Р. Рао**, США-гай Компартиин Генеральна секретарь нүхэр **Г. Холл**, Эфиопиин Ажалшадай парти эмхидхэхэ комиссиин Түрүүлэгшэ, социалис Эфиопиин ВВАС-эй Түрүүлэгшэ нүхэр **Менгисту Хайле Мариам** гэгшэд суглараагшадай зүрһөө халуунаар угтагдан, съездые амаршалба.

КПСС-эй XXVI съезд февралиин 26-да хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ.

(ТАСС).

КПСС-эй XXVI съезд... зорюулагдаһа... дурасхаалта бэлэгүү...

Пролетарска интернационализмын ба эб найрамда... гые үндэр дээрэ үргэжэ ябаһан Советскэ Союзай Ком... партиие аха дүү коммунис болон хүдэлмэришэнэй пар... дай гүнзэгыгөөр хүндэлдэг байһые совет коммунист... хуралдаанда зорюулагдаһан дурасхаалта бэлэгүүд гэр... харуулна. Партиин XXVI съездын үнгэржэ байһан эн... Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо тэдэнь табигданхай.

Одон үнэтэй уран һайханай ехэ хибэс амгалан т... зохёохы ажалай зол жаргалые гэршэлэн харуулна. ... Болгариин Коммунис партиин Центральна Комитедэй К... эй XXVI съездэ бариһан бэлэг болоно.

Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин Центр... Комитет дэлхэйн пролетариадай вождь В. И. Ленинэй б... скульптурые совет коммунистнуудай хуралдаанда бэлэ... гон үгөө юм.

Вьетнамай уран шадабаритадай бүтээһэн Леонид И... Брежневэй ехэ томо портредые Вьетнамай Коммунис... тиин Центральна Кимитет бэлэглээ юм.

«Москва ба Берлин» гэһэн хэдэн ехэ зурагууд ... партинууд болон арадуудай эбдэршэгүй нэгэдэлые гэр... Энэ Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин Центр... Комитедэй бэлэг болоно.

Аха дүү Монголой эршэмтэйгээр хүгжэжэ байгаа эко... кын ехэ барилга болохо «Эрдэнэт» комбинадай зураг... рельефые Монголой Арадай-революционно партиин ... ральна Комитет бэлэг болгон баряа. Тус предприяти... ведүүдэй ороной хабаадалгатайгаар баригдаһан ха юм...

Польшын горнягуудай антрацидаар бүтээһэн гоё һ... вазые аха дүү ороной ажалшад КПСС-эй XXVI съезд... лэг болгон эльгээһэн байна.

Румыниин уран гартанай бүтээһэн ваза арадай орн... рин угалза хээгээр гоёогдонхой. Румыниин Коммунис... тиин Центральна Комитет тэрэниие съездэ бэлэглэ...

Прага болон Москвагай зураг дээрэ Ильичэй ... уран бэрхэ шэлшэдэй зохеол бүтээл болоно. Чехослов... Коммунис партиин Центральна Комитедэй съездэ ... лэһэн энэ олон самсаалтай кристалл Съезднүүдэй орд... һайндэрэй экспозициие шэмэглэнэ.

Лаосой Арадай-революционно партиин Центральна ... митет Ленинэй шудхамал барельефые Соведүүдэй ор... коммунистнуудай хуралдаанда бэлэглээ.

«КПСС-тэ алдар соло! Афган-совет аха дүүгэй хани ... саан, революционно һаналаа нэгэдэлгэ ба бүхы талын ... саа холбоон эбдэршэгүй!» гээд Афганистанай Арадай-Д... кратическа партиин Центральна Комитедэй дурасхаал... лэг — ханын ехэ хибэс дээрэ алтаар уралан оёгдон...

Корейн Арадай партиин Центральна Комитедэй бэл... вазын угалза хээнүүд эб найрамдал ба ажал зураглан... руулна.

Бэлэгүүдэй дунда — Ливанай Компартиин Центральна ... митедэй үмэнэһөө баригдаһан Ильичэй дүрэ зураг... хамал барельеф; эб найрамдал ба зол жаргалай түлөө ... най аюулда эсэргүү арадай тэмсэлые харуулһан томо ... гые Израилиин Компартиин Центральна Комитет бэлэ... гон бэрюулаа. Мадагаскарай Бэез даанхай партиин ... циин бэлэглэһэн В. И. Ленинэй бюст шухаг хоморой ... бүтээгдэнхэй. Италиин Коммунис партиин Центральна ... тет һиилүүр зурагуудые совет коммунистнуудта б... Грециин, Турциин болон Сириин коммунистнууд, ... гай ажалша арадай уран гартанай бүтээһэн хэрэгсэл... дурасхаалта бэлэг болгон съездэ дамжуулһан байна.

(ТАСС).

Советүүдэй хүдэлмэри

УЛАМ ЭРШЭТЭЙГЭЭР

Партиин XXVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн элидхэлые районоймнай ажалшад гүнзэгы анхаралтайгаар шудалжа эхилээ. Түрэл оронооймнай ерээдүй арюун тунгалаг, ажалхүдэлмэримнай улам эршэтэйгээр үргэлжэлхэ гэжэ мэдэрхэдэ урматайл гээшэ. Нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл соо «Советүүд тэдэнэй газар дээрэ байдаг предприятинүүд болон организацинуудай хүдэлмэрие бүри эрэлтэтэйгээр тааруулан ударидана, хинана. Энэ хадаа, нүхэдүүд, тон шухала. КПСС-эй Центральна Комитет нютагай Советүүдэй ажал ябуулгын имагтал нимэ шэглэлые бэелүүлэлгэдэ болохоор дэмжэнэ», — гэжэ хэлэгдэһэниинь бидэнэртэ үшөө эмхитэйгээр ажалдаха эрмэлзэл түрүүлээ.

«1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тухай КПСС-эй ЦК-гай проект соо Озёрнын полиметаллическа ашагай малтамалнуудта анхарал хандуулһаниинь манай ажалшадые маша урмашуулан, шэнэ амжалтануудта зоригжуулна. Һүүлэй үедэ эндэ ехэ юумэн бүтээгдэһэншье һаа, саашададаа тэрэ шалгарагүй анхарал хандуулагдажа, район доторнай ГОК (шанаржуулгын комбинат) бариха гэжэ хараалагдаһан ушар Яруунын экономическа, социальна саашанхи хүгжэлтэдэ ехээр нүлөөлхэ байһаниинь дамжаггүй.

Үнгэрһэн табан жэлдэ районоймнай нилээд ехэ барилга хэгдээ. 580 үнеэдэй 3 байра, 750 тугалай 3 байра, 22400 хониндой 34 кошара, машинын 5 гараж, 22500 тонно силосэй траншей баригдаа. Байрын гэрнүүд болон бодоо, соёлой байгууламжанууд хэгдээ. Жэшээлхэдэ, байрын 272 гэр, 3 клуб, 4 библиотекэ, 3 столовой, 7 магазин ажалшадай хэрэглээнүүдэй хэрэглэмжэ хангахаар комплексно 6 пункт, 100 һууритай 5 ясли-сад, 5 һургули, механизаторнуудай хамтын 4 байра, 3 больница болон бусад бии.

Районоймнай ажахынууд табан жэлэй туршада бүхы дээрээ 294 трактор, тэрэ тоодо «К-700» гэжэ 35 трактор абаа. Мүн ороһоной 129 комбайн, ашаанай 179 автомашина ба хүдөө ажахын бусад техникэ, хамтадаа 7,4 миллион түхэригэй машина техникэ абтаа. Колхоз, совхозуудай гол фондынууд энэ үедэ 9,5 миллион түхэригөөр ехэ болоо. Районой ажалшадай эдэ бүхы амжалтанууд — нютагай Советүүдэй, нарай органуудай үүргэ ехэ. Райсоведэй гүйсэдком заседанидаа дээрээ саг үргэлжэ районойнгоо экономическа, социальна хүгжэлтын түсэбүүдэй зэргээр дүүргэгдэжэ байһание зүбшэдэг, колхоз, совхозуудай, предприятинуудай ба арадай депутадуудай сельскэ, сомоной Советүүдэй хүтэлбэрилэгшэнэрэй тоосоонуудые шагнадаг байна. Нёдондо гүйсэдкомой заседанида хүдөө ажахын 34 асуудал, промышленностиин 6, культурын, арадай гэгээрэлэй, элүүр энхые хамгаалгын 15, худалдаа наймаанай, хүн зоной һуудал байдалые хангалгын 4, социалис хуули ба ниитын гурим сахилгын 2, финансова ажал ябуулгын 21, Советүүдэй ниитэ-эмхидхэхы хүдэлмэри тушаа 15 асуудал хэлсэгдээ. Эдэ бүгэдын ба бусад шухала хэмжээ ябуулганууудай бэелүүлэгдэһэнэй ашаар ажахынуудаймнай бүхы продукци 5 жэлэй туршада 5,4 миллион түхэригөөр ехэ болоожо, 18,8 миллион түхэригтэ хүрөө. Энэ үедэ эбэртэ бодо мал 1270 толгойгоор, хонид —11 мянган, морид — 420 толгойгоор олошороо.

Хэрбээ юһэдэхи табан жэлэй дүнгүүдтэй жэшэбэл, һүн 4 процентээр, мяхан 11,6 — 23,6 процентээр ургаһан байна. Түрэндэ һү худалдаха табан жэлэй түсэб ноябриин 25-да дүүргэгдээ һэн. Илангаяа «Комсомольский», «Юбилейный» совхозуудай коллективүүд гүрэндэ һү худалдалгаар һайн дүнгүүдые туйлаа. Ган гасуур, хүндэ хүшэр жэлнүүдэй болоошье һаа, «Комсомольский», «Улаан-Туяа» совхозууд бүхы талаарнь, мүн һү һаалиин 5 коллективүүд, 44 һаалишад, 78 хонишод, 50 механизаторнууд болон бусад арбадахи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэһэн байна. Нарһатын совхозой хонишон Д. Г. Цыбиков, «Дружба» колхозой — Б-Д. Э. Ринчинов, Исэнгын — Д-Н. З. Аюшеев, Яруунын совхозой һаалишан Л. Г. Столярова, Нарһатын — Ц-Д. Ж. Гурожапова, «Победа» колхозой һаалишан, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат Х. М. Митыпова, Тулдуунай совхозой һаалишан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Г. А. Хашитова гэгшэд ударнигуудай тоодо орно.

Мал ажал дээрэ амжалта туйлаха гээшэ үбһэ тэжээлһээ дулдыдадаг гэжэ мэдээжэ. 1980 ондо районоймнай ажахынууд яһала баян ургасашье ургуулаа, үбһэшье сэхээр сабшаа гээшэ. Бүхыдөө 402 мянган центнер ороохо хуряажа, 117 мянган центнер үрэһэнэй ороохо хааха, ниитын малда холимол тэжээл бэлдэхэ арга олдоо. «Юбилейный» совхоз 67 мянган центнер таряа хуряагаа. Энэнь дунда зэргээр гектарай 14,5 центнер болоно. Тиихэдэ «Коммунизм» колхоз 45 мянган центнер абаа, энэнь гектарай дунда зэргээр 14,2 центнер болоно. Бүхы дээрээ районоймнай ажахынууд 467 мянган центнер үбһэ хуряагаа, 52 мянган тонно силос, 4167 тонно сенаж дараа, 2203 тонно витаминтай гурил бэлдээ.

Арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдком, мүн бусад нютагай Советүүд ажалша коллективүүдые, бүхы хүн зонние үбһэ хуряалгада, набшаһата тэжээл бэлдэлгэдэ элсүүлхэ талаар ехэ ажал ябуулаа юм.

«Дружба» колхозой, «Улаан-Туяа» совхозой ажалшад, Эгэтын сомоной Соведэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, пенсионернүүд, һурагшад «ниитын малда тэжээл бэлдэлгэдэ, үбһэ хуряалгада туһалая» гэһэн урия гаргаа һэн. Энэ уриянь хаа хаанагүй халуунаар дэмжэгдээ бэлэй. Предприятинуудай ба эмхи зургаануудай коллективүүдтэ 12600 центнер үбһэ, 55125 центнер зеленко бэлдэхэ гэһэн даабари райгүйсэдкомой шиидхэбэреэр гаргагдаа. Колхоз, совхозуудай томодхогдоһон оньһожоруулагдамал звенонуудта хүн бүхэнэй хэһэн хүдэлмэрие хинаха, бэлдэгдэһэн тэжээлэй шанарые шалгаха зорилготойгоор депутадуудай 20 постнууд эмхидхэгдээ. Тиигэжэ 1980 ондо урда жэлэйхидэ орходоо һураггүй ехэ үбһэнэй, шэмэтэ, холимол, витаминна тэжээлэй бэлдэгдэһэн ушарта депутадуудай дүүргэһэн үүргэ ехэ.

Советүүдэй саг үргэлжын комиссинууд хүдэлмэриез һураггүй һайжаруулаа. Тэдэнэй бэлдэһэн 82 асуудал сельскэ ба сомоной Советүүдэй сессинүүд дээрэ харагдаа. Депутадай постнууд болон бүлэгүүд эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулна. Жэшээлхэдэ, Озерно поселогой депутадай бүлэг аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлнэ. Август һарада оньһожоруулагдамал нүүдэл 177-дохи колонныйн бүлэг хүдэлмэришэдһөө ажаһуудалай дутагдалнууд тухай хамтын бэшэг депутадай бүлэгтэ ороһон байна. Тус депутадай бүлэгэн анхарһанай удаа энэ асуудал зүб тээшээ шиидхэгдээ. Б-Д. Б. Жамсуевай хүтэлбэрилдэг депутадай бүлэг томо томо гүүртэ, отаранuудта худалдаа наймаанай ларегуудые нээхэ тухай асуудал табиһан юм. Тиигэжэ Наридхын, Шулуун баазын, Хуһан толгойн гүүртэнүүдтэ тиимэ ларегууд нээгдэһэн байна.

Манай районой арадай ажахын түрүүшүүлэй суглаан һая үнгэргэгдэжэ, үндэр социалис уялгануудаа абтаа. Энээнине бэелүүлхын түлөө районой малшад энэ үбэлжэлгын кампаниие эмхитэйгээр, адууһа малаа гарза хоролтогүйгөөр үнгэргэхын тула бүхы шадалаараа оролдоно. Малай фермэнүүдэй 2 цехүүдтэ 150 гаран тонно тэжээл сүүдхэ бүри буйлуулагдана, модоной шэлбүүпэн, ожорһон гэхэ мэтэ нэмэлтэ тэжээл хэрэглэгдэнэ. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууудай абтаһанай ашаар малай гарзалалга үсөөрөө.

Хабарай тарилгада бэлэдхэл эртээнһээ ябуулнабди. Техникэ заһабарилга, тошо халяалга, наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые тариалан дээрэ гаргалгада мүн лэ ехэ анхарал хандуулагдана, механизаторнуудай кадрнууд бэлдэгдэнэ.

Арадай депутадуудай районно, сельскэ ба сомоной Советүүдэй гүйсэдкомууд партиина организацинуудай хүтэлбэри доро ехэ ажал ябуулна. Бүхы һайшаалтай хэрэгүүднай нютагай Советүүдэй депутадуудай халуун хабаадалгатайгаар, тэдэнэй эрмэлзэл түгэс ажал ябуулгаар хүсэлдүүлэгдэнэ. Манай районой ажалшад съездын нээгдэхэ үдэр болотор мяха, һү худалдаха талаар 1981 оной түрүүшын кварталай түсэб дүүргэхэ гэһэн уялгаяа бэелүүлэн, февралиин 23-най үдэр кварталай түсэбөөр 7000 центнер мяха тушаахын орондо 7100 центнер тушаагаа. Тиихэдэ 12 мянган центнер һү тушаажа, кварталаингаа түсэб 300 центнерээр үлүүлэн дүүргэв. Мүн загаһашад түрүүшын кварталай түсэбые съездын нээгдэһэн үдэр дүүргэбэ.

Түрэл партиингаа түүхэтэ XXVI съездэ ажалай нимэ бэлэгүүдтэй ерэһэндээ районой бүхы ажалшад улам урмашан, саашадаа бүри һайнаар хүдэлжэ, хараалагдаһан зорилгонуудаа жэнщэдгүй дүүргэхын түлөө эрмэлзэнэ.

В. АЛСАХАЕВ,
арадай депутадуудай Яруунын районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

...ГАНИСТАН. Ороной ...урда зүгтэхи Нангархар ...гүрэнэй оньһожоруулагдамал фермэнүүдтэ ...баян ургаса хуряагдаа. Тэрэнэй ехэнхи хуу... консервэ болгоѳдожо, ...хэрэглэмжэдэ эльгээнэ. Мүн эндэхи фабрикада бүтээгдэһэн продукци ...саанахи оронууд хуу... ябуулагдадаг юм.

...РАГ ДЭЭРЭ: консервэ ...һон маслинанууд ...шадтаа эльгээгдэхээ...

...ТАСС-ай фотохронико.

СЭБЭР СЭДЬХЭЛ

Зураглал

Урда үдэрын бага зэргэ саһан дахинаа оробошье, Бүрин Хаанай энгэр талада аали намдуухан үглөө мүндэлжэ захалба. Газаа үшөө харанхы, об-тобхон лэ айлнуудай үрхөөр баглагар хара утаан һаял бадхажа үзэгдэнэ. Тосхоной үйлсэдэ хон-жэн. Гансал үе үе болоод хаана нэгэ тээ хотошо нохойн хэдэн удаа залхууханаар хусаха абяан дуулдаад, баһал хэнэйшьеб даа бардам алхасаар гэшхэлхэ, эртын саһанай сар-сар гэхэнь үглөөнэй һонор сууряанда элихэнээр дуулдаха юм. Тиигэбэшье, колхозой конторо соо электрын гэрэл үни хада яларанхай, хүн зоной үймөөн, шанга һулаар дуугаралдаан багашье замханагүй.

— Саһан эртэ орошобо, эдэ үдэрнүүдтэ малшадаа эрьежэ ерэхэ болообди, —гэжэ, эндэхи Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Баторов тоб байса тобшолно. —Хэн хаагуур ябахаяа мэдэнэт, сагаа гээһэнэй үлүү. удаан бү болое, нүхэд... Хаана, ямар заһабари, туһаламжа хэрэгтэйб, дууһан мэдээд ерэхэт...

Эгээл энээхэн үедэ, түрүүлэгшын ута таһагай үргэн үүдэн сэлигдэжэ, бага зэргэ сэнтэшэһэн, багжагар улаан нюуртай, сарюун хүнгэн ябадалтай эхэнэр орожо ерэбэ.

— Һанаһан хүн һанаагаараа гэдэгтэл. Танине дурдаһаар һуутарнай орожо ерэбэлта, — гээд Василий Егорович бага зэргэ маһаран, тэрэниие дулаахананаар угтажа, амар мэндээ андалдаад, нэгэ жааха хүлеэхыень дурдаба. Уданшьегүй тэндэ байһан хүнүүд хэхэ ажалаа ха хад үгэһөө ойлголсоод гаража ошоно...

—Олон юумэ юушье хөөрэжэрхихэбиб, — гээд үнөөхи эхэнэрнай даруухананаар эхилбэ. — Хүйтэрхэеэ һанаа ха, тухайлаад лэ, хара эртүүр гаража ерэбэб. Тугалайнгаа байра шэбхэ шабараар шабаабди. Үшөөл бага зэргэ модо шулуугаар дулаалаагүйдэ аргагүй ха. Үбһэ хулһамнай ямар юм, юрэдөө хаража үзэгтыл даа...

—Одоол нигээд лэ малайнгаа үбэлжэлгэдэ, таанадайнгаа байдалда хамаг хүсэеэ хаяхамнай. Мүнөөдэртөө танайда хоёр-гурбан дархашуулые эльгээхэбди, ерэһэнтнай болоо, бү һанаагаа зобогты, — гэжэ түрүүлэгшэ түрүү тугалшанаа найдуулна.

— Зай, болоо. Энээгүүр үшөө заа зуу эрьелдэхэ хэрэгтэй һэм. Үхибүүдээшье хараад гарахам, —гээд тэрэ газаашаа түхеэрбэ. Энэмнай Сэлэнгын районой суута малшадай нэгэн, Юрөөгэй эрхим тугалшан нүхэр Будажапова байба.

— Юрэдөөл, бэрхэ эхэнэр даа, хамаг юумэндэ һанаагаа табижал ябаха, —гэжэ түрүүлэгшэ нэмэбэ. Цырен-Дулма Цырендоржиевна үнэхөөрөө ажалда шударгы, хамтын хэрэгэй түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдожо ябадаг хүн байшоо. Гүлмэр багаһаа хара ажал хэжэ хүдэржэһэн —газар хахалаа, талха таряа сохилсоо, үбһэ хуряалгада хабаадалсаа, мал адуулаа, һаалишанааршье хүдэлөө. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада тугалшан болоод, һайнаар хүдэлжэ, ехэ магтаалтай ябадаг. Тэрэнэй нэрые нютагаархидынь урма баяртайгаар үнихэнэй дурдадаг болонхой. Энэньшье өөрын эшэ үндэһэтэй юм. Юуб гэхэдэ, нүхэр Будажапова ажал хүдэлмэри дээрээ үндэр амжалтануудые туйлаһанайнгаа түлөө гүрэн түрынгөө хайра шагналнуудта оло дахин хүртэжэ байһан алдартай. 1973 ондо Октябриин революциин орденоор шагнагдаа, «Шэн габьяата ажалай түлөө. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ» гэһэн медальтай, мүн ВДНХ-гай мүнгэн медаль болон социалис мүрысөөндэ шалгарһаниинь гэршэлһэн хэдэн тэмдэгүүд бии. Тэрэшэлэн «Буряадай АССР-эй габьяата малшан», «Юһэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдээ дээрэ үргэжэ ябадаг. Тиимэл хадань ажалша нүхэдынь ехэтэ хүндэлжэ, али болохо амжалта, ажабайдалдань жаргал хүсэжэ байдаг шуу.

Хараха янзада Цырен-Дулма Цырендоржиевна өөр тухайгаа олон юумэ хэлээд, хөөрөөдхидэггүй, үгэ хүүр үсөөнтэйшэг, нилээд түбшэн даруу зантай хэбэртэй. «Хүнэйл хэжэ ябаһан ажал хэнэ ха юмбибди даа», — гэжэ баһа абяагүй һууна. Тиимэ үлүү юун байха һэм. — Ажал хүдэлмэриингөө голынь бариад, һайса ороод лэ байбал, урагшатайл байгдадаг. Илангаяа эдэ нарай тугалнуудые харууһалһандаа оролдонгүй яахабши, тиигээгүй һаа юумэнэй урда орохогүйш. Эдэ амитаднай нарай үхибүүд шэнги ха юм даа. Угжалха хэрэгтэй, хэбтэриинь ходо хуурай, ариг сэбэр байлгаагүй һаа, үбшэлхэеэ һанаха. Үбһэ тэжээлынь шэлэжэ үгэхэш. Бүлеэн уһааршье таһалдуулжа болохогүй. Бэеынь тамир саг үргэлжэ шалгажа байхада туһатай. Юрэдөө гар үзүүрэй ажал мундаха бэшэ, зарим нэгыень эльбээд, эрхэлүүлээдшье туршаха ушар гарадаг. Хургаа даража тооложо барахагүйш...

Одоошье, аали намдууханаар игэжэ хөөрэхэдэнь, мэргэжэлэйнгээ оньһые хүсэд тайлбарилһан тугалшан гэжэ тэрэ дороо тухайлагдаа һэн. Тиихэдэл «бэрхэл эхэнэр даа» гэһэн түрүүлэгшын тобшохон үгэнүүд дулаахананаар һанаанда ороод орхео бэлэй.

Хэнэйшье мэдэхээр, мал ажал гээшэ хэзээдэл өөрын оншотой байдаг. Тээд залуу мал —бүришье һаа. Ушар иимэһээ, энэл ушарыень илгаруулжа, хүсэд мэдэржэ хүдэлһэн малшад жэлэй дүрбэн сагта адли тэгшэ амжалтатай ябадаг. Эгээл тиимэ зоной тоодо Цырен-Дулма Цырендоржиевна орохо ёһоороо ороно.

Тээд саашань адаглан хөөрэлдэжэ һуухадаа, зургаан үхибүүдэй эхэ, өөрөө табан арбаяа гэшхэһэн эхэнэр гэжэ ойлгобобди. Зүгөөр хаража байхада тиимэ эхэнэр гэжэ һанахаар бэшэ. Елэн хара үһэеэ гэдэргэнь ябхайшатар һамнажархинхай, саб гэмэ зохидхоноор хубсаланхай. Үхибүүдынь ажалда шүтэнгеэр хүмүүжүүлэгдэһэн. Хэдэн олон ашанар милаангуудтай гэжэ мэдэхэдээ, бүришье атаархан сээжэ зүрхэндөө жаргал дээрэнь жаргал хүсэжэ һуубабди. Тэрэниием-най тааһан мэтэ болоожо, гэнтэдэ «эхын сэдьхэл, эхын хуби заяан гээшэ иимэл ха юм даа» гэбэ.

Зүб даа, хэдыдэшье, ямаршье сагта эхэ хүн улаан зүрхэнэйнгөө бүхы халуун элшэ дулаае, энхэргэн һанал сэдьхэлээ, һайн һайхан дура хүсэлөө бултыень үхибүүдтээ зорюулна бшуу. Харин олон үхибүүдтэй ажалша-малша эхын зүрхэн, сэбэр сэдьхэл бүришье уужам, элшэ дулаа ехэтэй, гүнзэгы холын бодолтой байжа магад. Иимэл үнэр баян, нютаг нугадаа суутай, хүн зондоо хүндэтэй эхэнэр гэр бүлөөрөө Ташар тосхондо ажаһуудаг юм байна. Тэрээнтэй танилсажа, тобшохонооршье һаа, ажабайдалайнь намтар уудалһандаа бидэшье сэдьхэлээ ханангии замаа саашань үргэлжэлүүлээ бэлэйбди...

...Үглөөнһөө хойшо аали намдуу байһан аад, үдын хойто тээ жабарлажа эхилбэ. Тиин уданшьегүй хорото һалхин тала дайдын хүбэн сагаан хүнжэл дээгүүр сагаан тооһо хаяатуулан туужа, үдэшын бүрүүл харанхын Юрөөгэй голдо туһаһаниие мэдүүлбэ. Энэл үедэ сэдьхэлээ зобожо эртэ үглөөгүүр колхозойнгоо түб — Ташар ерэһэн тугалшан эхэнэрэй хөөрөөн эрхэ бэшэ һанаанда орожо, баһа нэгэ ёһо заншалайнь утаһа һэргээнэ. Тэрэ дэмы һанаагаа зобожо ябаагүй байгаа. Ушарынь, хүйтэн үбэлэй түрүүшын тэмдэг элихэн һэн...

Ив. ОЧОРОН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ц-Д. Ц. Будажапова.

Н. ДРПГЕНОВЭЙ зураг.

ХҮН ЗОНОЙ АША ТУҺАДА

Хото, городто, мүн хүдөө нютагуудташье ажаһуугшад мүнөө хубидаа ажаһуудалай ба ажахы эрхилэлгын элдэб барилгануудые бодхоодог, адууһа мал олоор баридаг болонхой. Хамтын саад болон огородуудта һүүлэй жэлнүүдтэ зунай байранууд (дачанууд) олоор баригдана.

1981 оной январиин 1-һээ эхилжэ, гүрэнэй страховаииин органууд дурсагдаһан байрын барилгануудые бүридхэлдэ абажа, страховаииин заатагүй түлөөһэ суглуулдаг болобо.

Ушарынь гэхэдэ, эдэ бүхы түхеэрэлгэ элдэб аюулда — гал түймэртэ гү, али үертэ абтажа, залинда дайрагдажа, мал, шубуу шонхор үбшэн тахалһаа гарза хохидолдо орожо болохо байна. Тиимэһээ эдэ бүхы эд зөөриин эзэдэй—ажалшадай аша туһада иимэ страховани бии болгогдоһон гээшэ.

Хүдөө нютагуудта байһан барилгануудай страховой түлбэриин хэмжээн гүрэнэй органуудай гаргажа үгэһэн үнэ сэнгһээ дулдыдаха юм. Городто — техническэ инвентаризациин бюро сэнгыень тодорхойлхо, тэрээнһээ түлбэриин хэмжээн элирхэ.

Страхованида абтаха зөөри жэлдээ нэгэ дахин, январиин 1-нэй байдалаар харагдадаг. Хүдөө нютагуудта ажаһуугшад түлбэреэ сельсоведүүдтэ, городой ажалшад —сберкассада гү, али манай инспекциин агентдэ түлэхэ зэргэтэй.

Саад эрхилдэг бүлгэмэй правлени садоводствын газар дээрэ гүрэнэй страховани хэжэ ябаһан хүнүүдтэ барилгануудыс сэгнэжэ, түлбэриинь хэмжээ тодорхойлхо хэрэгтэ туһалха уялгатай.

Иимэ страховани экономическа ехэ удхатай байха юм. 1980 ондо манай республика дотор элдэб гарза хохидолдо эд зөөриеэ оруулһан хүн зондо 238,8 мянган түхэриг түлэгдөө, тиихэдэ колхоз, совхозуудта дүн хамта 21.594,8 мянган түхэриг страховой мүнгэн түлэгдэһэн байна.

Д. МАНДАРХАНОВА,
Госстрахай Буряадай АССР-тэхи Управлениин ахамад инспектор.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ АШААР

БЕРЛИН. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада Советскэ Союз ба ГДР хоёрой хоорондо далай дээгүүр ашаа зөөлгэ 40 гаран процентээр ургаа юм. Онгосонуудай экипажнуудай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй, шэнэ түхэлэй оньһон түхеэрэлгэнүүдые үргэнөөр хэрэглэдэг болоһоной ашаар иимэ үрэ дүн туйлагдаа. Мүнөө хоёр оронииие холбоһон далайн замаар ба түмэр харгынуудаар жэлэй туршада дүн хамта 15 миллион тонно арадай ажахын шухала удха шанартай ашаан зөөгдэнэ.

ПРОФСОЮЗУУДАЙ ҮНДЭР ШАГНАЛ

ХАНОЙ. Вьетнамай профсоюзуудай федераци Хо Ши Минэй нэгэдэхи шатын орденоор шагнагдаба. Өөрынгөө зэргэнүүдтэ 3 миллион хүниие бүридхэдэг энэ эмхиин «хүдэлмэришэн ангиие эмхидхэхэ, хүмүүжүүлхэ талаар ехэ үүргэ дүүргэһэнэйнь, революционно тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, мүн ороноо сүлөөлхэ ба нэгэдүүлхэ хэрэгтэ онсо габьятай байһанайнь түлөө энэ үндэр шагнал олгогдоо» гэжэ тусхай тогтоол дотор заагдана.

• САГ БОЛЗОР СООНЬ

БУХАРЕСТ. Тимишоара хотодохи «Электробанат» гэжэ заводой коллектив СССР-эй ба ГДР-эй захилаар элдэб электро-түхеэрэлгэнүүдые бүтээжэ, болзорһоонь холо урид эльгээбэ. Харин гүрэнүүдэй захилаар бүтээгдэһэн продукци үйлэдбэрилгынгөө түсэбые энэ коллектив 10 процентээр үлүүлжэ шадаа. Эндэ бүтээгдэһэн электро-түхеэрэлгэнүүд эрхим шанараараа олондо мэдээжэ юм.

(ТАСС).

ЧССР. «ЧКД—Компрессоры» гэжэ заводой продукци ганса орон дотороо ашаглагдадаг бэшэ, дэлхэйн хэдэн арбаад гүрэндэ эльгээгдэдэг юм. Илангаяа Советскэ Союзда эндэхи маркатай компрессорнууд үргэнөөр мэдээжэ болонхой. СССР-эй захилнууд жэлһээ жэлдэ ургана. Тиимэһээл тус предприяти үйлэдбэреэ үргэдхэхэ, хэрэглэгдэдэг технологиёо шэнэлхэ аргатай болоо бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «ЧКД—Компрессоры» заводой нэгэ цех дотор.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

• ТАСС • АПН •

ХИЛЫН СААНАҺАА

БҮХЭДЭЛХЭЙН УДХА ШАНАРТАЙ ДОКУМЕНТ

КПСС-эй XXVI съездын хүдэлмэрие бүхы дэлхэй тон ехэ анхаралтайгаар шэнжэлэн хаража байна. Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн, КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл дэлхэйн ехэ удха шанартай документ гэжэ хаа хаанагүй тоологдоно.

ВАРШАВА. Советскэ Союзай социально-экономическа хүгжэлтын программа, амгалан үүсхэлнүүдэй программа хоорондоо диалектическа нягта холбоотой байна, — гэжэ Польшын «Трибуна люду» бэшэнэ. Энэнь —СССР-эй дүй дүршэлэй гүн ехэ удха шанартай байһанай, дотоодын ба уласхоорондын асуудалнуудаар тэрэнэй баримталан бэелүүлдэг политикын энэрхы хараа шэглэлтэй байһанай эшэ үндэһэн болоно.

Л. И. Брежневэй элидхэлэй дотоодын политикада хабаатай бүлэг доторхи дурадхалнууд тушаа дэлхэйн политическэ ба гүрэнүүдэй олохон мэдээжэ ажал ябуулагшад һанамжануудаа хэлэнэ. США-гай, Францийн, Англиин, ФРГ-гэй, Бельгиин ба бусад хэдэн оронуудай гадаадын политическэ албан зургаануудай түлөөлэгшэд «тэдэнэй правительствануд совет шэнэ дурадхалнуудые анхаралтайгаар шэнжэлхэ байха» гэжэ мэдүүлнэ.

Президент Р. Рейган «СССР-эй ба США-гай дээдэ тушаалтадай уулзалга хэхэ тухай Л. И. Брежневэй дурадхалые һонирхон угтаа». «Энэ асуудалые өөрынгөө гадаадын политическэ советнигүүдтэеэ, мүн Америкын союзнигуудтай «ойрын сагаар» президент зүбшэлхэ һанаатай гэжэ Сагаан байшангай түлөөлэгшэ мэдүүлбэ. Тэрэнэй хэлэһэнэй ёһоор, США-гай национальна аюулгүйе сахиха соведэй зарлаһан, Сагаан байшандахи үргэн заседани дээрэ энэ асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. США-гай гүрэнэй секретарь А. Хейг журналистнуудтай хөөрэлдэхэдөө, Америкын захиргаан «дээдэ тушаалтадай уулзалга үнгэргэхэ ба буу зэбсэгүүдые хуряаха тухай хөөрэлдөө һэргээхэ гэһэн совет президент Л. И. Брежневэй дурадхалнууд ехэтэ һонирхуулна» гэжэ мэдүүлээ гээд Сагаан байшангай түлөөлэгшэ мэдээсэбэ.

Японой премьер-министр **Д. Судзуки** Л. И. Брежневэй элидхэл доторхи гол дурадхалнуудые шэнжэлэн тайлбарилхыень гуйһан журналистнуудай гуйлтада харюусахадаа, тэдэ дурадхалнуудынь «амгалан ёһоной совет шэнэ доботолго», мүн гэжэ тоолохо хэрэгтэй гэнэ.

Дайн сэрэгэй аюул бага болгохо, уласхоорондын шахардуу байдал улам һуларуулха зорилготой совет хүтэлбэрилэгшын тодорхой дурадхалнууд ООН-до ехэ һонирхол үүсхээ. Анхаралтайгаар танилсагдаха ёһотой тон шухала хэдэ хэдэн бодомжонууд Л. И. Брежневэй элидхэл дотор бии гэжэ ООН-ой генеральна секретарь К. Вальдхайм мэдүүлбэ, — гээд ООН-ой Нью-Иоркдохи штаб-байраһаа дамжуулаа.

Л. И. Брежневэй элидхэлдэ зорюулагдаһан олон түрүү бэшэг ба редакционно статьянууд, шэнжэлэлнүүд баруун оронуудай хэблэлдэ тунхаглагдана.

(ТАСС).

АЖАЛШАДАЙ ЭРИЛТЭ

РИМ. Италиин урда районуудай ажалшад бүгэдэ ниитын забастовко хээ. Байгша оной ноябрьда ороной урда районуудта газарай хүдэлэлгын болоһон һандаралта хойшолонгуудһаа хохидогшо олон арбаад мянган хүнүүдтэ туһаламжа үзүүлхэ үрэтэй хэмжээ абаха эрилтэ эдэнэр правительствын урда табина.

Буһалгаалан бодогшодой эрилтэнүүдые дэмжэһэн ехэ жагсаалнууд Неапольда, Авеллинодэ, Потенцэдэ боллоо. Ороной профсоюзна ехэ нэгэдэлэй — Италиин ажалшадан бүгэдэ ниитын конфедерациин (ВИКТ) генеральна секретарь Лючано Лама Неаполиин ажалшадай үмэнэ үгэ хэлэхэдээ, газарай хүдэлэлгэһөө хохидогшодто туһа хүргэхэ яаралтай хэмжээнүүдые засагай зүгһөө абаагүй һаань, ниитэ национальна забастовко хэхые уряалба.

Забастовконь илалтаар дүүрэбэ

БРЮССЕЛЬ. Льеж хото шадархи «Фабрик насьональ д, арм» гэдэг сэрэгэй заводто хоёр неделиин турша соо үргэлжэлһэн забастовко ажалшадай илалтаар дүүрэбэ. Предприятиин захиргаан олон хүдэлмэришэд ба алба хаагшадые энэ жэлдэ ажалһаань гаргаха гэһэн түсэбөө болюулха баатай болоо.

ПАКИСТАНДАХИ БАЙДАЛ

ЛОНДОН. Пакистандахи байдал улам шахардуу боложо байнхай. Рейтер агентствын корреспондентын Исламабадһаа дамжуулһан мэдээсэл дотор иимэ тобшолол хэгдэнэ.

Энэ һарада ороной гурбан провинци дотор болоһон студентнэрэй ехэ жагсаалнууд тараагдааша политическэ юһэн партиин түлөөлэгшэдэй эмхидхэһэн, демократи һэргээхын түлөө олониитын хүдэлөөнтэй тудалдаба.

Сэрэгэй засагаархид орон доторхи эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ харюу болгон, тэдэнэй түлөөлэгшэдые гэрдэжэ мүрдэжэ байна. З. А. Бхуттын тоггооһон, Пакистанай засаг баридаг байһан арадай партиин гол ажал ябуулагшадай баригдажа хаагдаһан тухай сонсохгдоо.

Пешаварта, ороной бусад городуудта эсэргүү талын эгээн эдэбхитэй түлөөлэгшэдэй баригдажа хаагдаһан тухай мэдээсэгдэбэ. Сэрэгэй засагаархидай эдэ мүрдэлгэ гэрдэлгэнүүд правительствада хабаададаггүй партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй февралиин 27-до уулзахаар хараалагдаһантай холбоотой гээд адаглагшад тэмдэглэнэ. Мүнөөнэй сэрэгэй засагта эсэргүү ябуулгануудые тааруулан эмхидхэхэ түсэб тэрэ уулзалгын үедэ баталагдаха ёһотой байгаа ха.

ИСПАНИДАХИ БАЙДАЛ

МАДРИД. Граждан гвардини хархис офицернүүдэй ба зарим сэрэгэйхидэй Испанида гүрэнэй урбалта хэхэ һэдэлгын буруу һүрэһэнэй һүүлээр орон дотор хэдэн хүн баригдажа, хаагдаһан байна. Парламентые хүсөөр эзэлэлгэдэ хабаадаһан подполковник А. Техеро Молинаһаа, граждан гвардиин бусад хэдэн офицернүүд ба унтер-офицернүүдһээ гадна, Валенсиин сэрэгэй округой командалагша генерал-лейтенант Миланс дель Боск ба Мадрид шадар байһан «Брунете» гэдэг танкова дивизиин хэдэн офицернүүд хаагдаа.

Газарай сэрэгүүдэй штабай начальнигай орлогшо генерал Альфонсо Армада, Валенсиин сэрэгэй губернатор генерал Луис Караунa гэгшэд отставкада гаргагдаба гэжэ хэблэл мэдээсэнэ.

Испаниин король Хуан Карлос гол политическэ партинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй зүблөө үнгэргэжэ, орон доторхи политическэ байдал, тэрэниие саашадань заһаруулха хэмжээнүүдые зүбшэн хэлсэһэн байна. Тэрэшэлэн дээдэ зэргэтэй офицернүүдэй ба зэбсэгтэ хүсэнүүдэй штабуудай начальнигуудай хабаадалгатайгаар национальна оборонын соведэй заседани болоо.

Гүрэнэй урбалта хэхэ гэһэн хархис этэгээдүүдэй һэдэлгэ орон дотор ехээр дураа гутаха ябадал үүсхээ. Хэдэ хэдэн городуудта, тэрэ тоодо Мадридта, демократиие хамгаалһан, хархис үзэлтэй сэрэгшэдэй ябуулгые буруушааһан ехэ жагсаалнууд болобо.

КПСС-эй XXVI съездэ зорюулагдаһан тон ехэ тоосоото концерт П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин багшанар ба һурагшад бэлдэбэ. Тэрэнэй программада арадай хүгжэм, классическа зохёолнууд, совет ба Буряад ороной композиторнуудай дуунууд оронхой. Түрүүшынь концертдэ В. Усовичой «Партбилет № 1» гэһэн кантата гүйсэдхэгдөө юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: буряад арадай инструментнүүдэй оркестртэй суг хамта студентка З. Ринчинова түрэл аялгаяа зэдэлүүлжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Соёлой һонин

ХОЙТО ЗҮГЭЙ АЯЛГАНУУД

«Мелодии Севера» гэжэ эстрадын бүлэг Яхадһаа манай республика айлшалжа ерэнхэй. Хүршэ автономито республикымнай артистнууд Түнхэнэй районой ажалшадтай уулзажа, оюун бэлигээ харуулжа байна. Яхадай болон Буряадай уран һайханай коллективүүд хирэ-хирэ болоод лэ хоорондоо айлшалалсажа байдаг заншалтай. Яхадта хоёр жэлдээ нэгэ дахин үнгэргэгдэдэг совет дуунуудые гүйсэдхэгшэдэй заншалта мүрысөөндэ Буряадай дуушад саг үргэлжэ хабаадалсадаг юм. Буряадай филармониин «Баяр» гэжэ эстрадын бүлэг, дуу, хүгжэмэй «Сэлэнгэ» гэжэ ансамбль Яхадай республикада үнгэрһэн жэлдэ айлшалжа ерээ һэн. Харин Яхадай эстрадын артистнууд Буряадай хото, хүдөө нютагуудай харагшадта нэгэнтэ бэшэ концертнүүдээ табиһан байна.

Д. ГАРМАЕВ.

ХОЛЫН ЗАМДА МОРДОБО

Буряадай филармониин дуу, хатарай «Байгал» ансамблиин коллектив энэ жэлдэ түрүүшынхеэ холын аян замда мордобо. Артистнууд Хойто Кавказай, Украинын болон Молдавиин хотонуудаар аяншалха юм. Ансамблиин артистнууд программаяа шэнэлэн һэльбэжэ, буряад композиторнуудай дуунуудые, шэнэ хатарнуудые оруулһан байна. Махачкала, Грозный, Орджоникидзе хотонуудай хүн зон «Байгал» ансамблиин артистнуудай уран бэлигтэй анха түрүүшынхеэ танилсаха юм. Гастрольдо гарахынгаа урда тээ «Байгал» ансамблиин дуушан, РСФСР-эй арадай артистка Чимита Шанюшкина Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин залда концерт үгэһэн, ансамблиин бүхы коллектив Хэжэнгын районой ажалшадтай уулзаһан байна.

Д. ЦЫРЕНОВ.

ХҮДӨӨ НЮТАГУУДААР

Республикын филармониин дуушан, Россиин Федерациин габьяата артистка Клавдия Шулунова эдэ үдэрнүүдтэ Сэлэнгын районой клубууд болон соёлой байшангуудта концерт үгэжэ, ород, буряад арадай, совет композиторнуудай дуунуудые гүйсэдхэнэ. Хүгжэмшэн Валентина Богомазоватай хамта мэдээжэ дуушан малай фермэнүүдэй улаан булангуудта хүрэжэ, малшадта дуугаа дуулажа үгэнэ. «Сэлэнгэ» гэжэ дуу, хүгжэмэй ансамбль эдэ үдэрнүүдтэ республикынгаа малшад, механизаторнуудта айлшална. Тэдэнэр Захааминай районой ажахынуудаар ябажа байнхай.

МАНАЙ КОРР.

АЛДАРТА БАЙГАЛ ТУХАЙ

Москвагай «Стрела» гэжэ кинотеатр соо «Номин тунгалаг Байгал» гэһэн научно-популярна үнгэтэ шэнэ фильм харуулагдаба. Тус фильмые Свердловскын киностуди бэлдэжэ, экран дээрэ гаргаба. Фильмын сценариие режиссер Л. Ефимов бэшэһэн, В. Голощапов буулгаһан байна.

Фильмын гол зорилгонь хаана байгаалиин баялигые хамгаалгаир эрдэмтэдэй урда табигдаһан асуудалнууд болоно. Н. КОСЕНКОВА.

ҺАЙХАН НААДАН

Хэжэнгын районой Загаһатын хүдөөгэй соёлой байшангай уран һайханай коллектив ехэ эдэбхитэйгээр хүдэлмэриеэ ябуулдаг юм. Соёлой байшангай директор Сергей Баяндуев, уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Мария Баяндуева гэгшэд нютагай залуушуулые эмхидхэй, ходол гоё һайхан концерт бэлдэжэ, нютагаархидаа баярлуулжа байдаг.

Һаяхан тус коллектив КПСС-эй XXVI съездэ зорюулһан тусхай концерт бэлдэжэ табяа юм. Б. Ямпиловай «Росси Эхэ орондоо баяр», Ю. Ирдынеевэй «Ашата Ленинэй бодол юм» гэһэн дуунуудаар концерт нээгдэнэ. Эдэ дуунуудые залуушуулай хоор гүйсэдхөө.

Загаһатын хүгжэмэй училищиин бүлэг һурагшад А. Андреевэй «Хазаар моритой улаантан» гэһэн дуунай аялгые, Б. Ямпиловай «Хатарые» чанза дээрэ гоёор наадаба. Хатар, дуун, уран шүлэг концертын программада элбэгээр оруулагдаа.

Нютагай поэтесса Г. Дашидондоковагай «Эжымни» гэһэн шүлэгөө уншахада, хүн зон нэрьемэ халуунаар альга ташан баясаа. М. Баяндуева «Зугаалай» гэжэ дуусе уянгатай һайханаар гүйсэдхэжэ, олоной һайшаалда хүртэһэн байна.

Г. Дашабыловай «Тэрэ хабарай ургынууд» гэһэн үгэдэ композитор В. Аюшеев өөрынгөө хүгжэм бэшэһэн байгаа.

Концертын эгээл һонирхолтой хубинь гэхэдэ, фольклорно ансамбль болоно. Автоклубые даагша Дарима Жалсанова энэ ансамблиие эмхидхэн байгуулаа. Буряад зоной түрын хуримые зураглан харуулһан наадан фольклорно ансамблиин түрүүшын алхам юм.

Уран һайханай хүдэлмэридэ Загаһатын совхозой комсомолшууд эдэбхитэйгээр хабаададаг.

—Совхоздомнай 150 комсомолшууд. Ниитын хүдэлмэридэ һаала эдэбхитэйнүүд, — гэжэ совхозой ВЛКСМ-эй комитедай секретарь Ешин-Хорло Цыбикжапова хөөрөө һэн.

Ц. ДОНДОГОИ.

АЖАЛАЙ «ДЕСАНТ»

Ахын районой Орлигой дунда һургуулиин 6-дахи «Б» классай һурагшад амаралтынгаа үдэр (вожатань 9-дэхи «Б» классай һурагша Жаргалма Хайдакова) «Коммунизм» колхозой Орлигой Аманай фермэдэ ошожо, «десант» үнгэргэбэ. Сабшалан дээрэ шэбхэ зөөгөө, малай тэжээл буйлуулдаг кухниин газаахи түлеэ сомоо. Эндэ хүдэлдэг һаалишад Н. Д. Цыбденова М. Г. Гергенова хоёр тэдэ һурагшадтай уулзаһан байна.

—Шэнэ табан жэлэй нэгэ үдэр хэды шэнээн ажал бүтээнэ гээшэбта? — гэжэ үхибүүд асуугаа. Энэ асуудалдань харюусахадаа, һаалишад үдэр бүрнингөө ажал тухай үхибүүдтэ тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө.

КПСС-эй XXVI съездэ зорюулагдаһан ажалай «десантын» үдэр амжалтатайгаар үнгэрөө юм.

В. ГАЛСАНОВ.

ТҮСЭБҮҮД БА ТУЙЛАЛТАНУУД

ЧУКОТКО: ШЭНЭ САГАЙ ШЭНЖЭ

Манай ороной холын зүүнхойто зүгтэ Чукоткын автономито округ оршодог гээшэ. Совет засагай жэлнүүдтэ эндэхи урса гэрнүүдэй орондо олон дабхар байшангуудтай кварталнууд урган бодоһон. тортогтой өөхэн дэнгэй орондо Билибинскэ атомна электростанци баригдаһан байна.

737,7 мянган дүрбэлжэн километр талмайтай тус округ сэбдэг хүйтэн газарта оршодог. Эндэ жэлдээ дунда зэргээр хоёр долоон хоногто дулаан байдаг юм. Жэлэй ямаршье сагта һалхи шуурган бууажа, бордоһолжо, секундын 70 метр хүсэтэйгөөр һалхилжа байдаг. Округой хүнүүд 136 мянганһаа дээшэ болоно. Тэдэ үнинһөө хойшо загаһа баридаг, оро үсхэбэрилдэг, алта, сагаан туулга, ангай үнэтэ арһа олзоборилдог ажалтай зон юм.

— Мүнөөнэй Чукоткын промышленна хүсэ шадал ямар гээшэб? — гэһэн асуудалаар КПСС-эй Чукотско окружной комитедэй нэгэдэхи секретарь Вячеслав Кобецтой хөөрэлдөөгөө эхилээ һэмди.

— Мүнөөнэй Чукоткын һүлдэ тэмдэгтэ гербдэ олон юумэ оруулжа болохо юм. — гэжэ В. Кобец хөөрөөгөө эхилээ. — Һүүлэй 20 жэлдэ округой промышленностиин гаргадаг продукциин хэмжээн дүрбэнһөө үлүү дахин дээшэлһэн байна. Арбадахи табан жэлэй үедэ автономито округой промышленна хүсэн илангаяа ехээр ургаа. 1980 оной һүүл тээ округто оронуудай һүрэг 550 мянганда хүрэһэн байна. Гэбэшье Чукоткын герб дээрэ барилгын кран онсо һууриая эзэлхэ зэргэтэй. Имагтал арбадахи табан жэлдэ Билибинскэ атомна электростанци, Певек аэропортын самоледуудые ниидхүүлхэ-буулгаха талмай ашаглалгада оруулагдаа. Эдэ шэнэ барилганууд ороной зүүн-хойто зүгтэ айхабтар ехэ удха шанартай юм. Мүнөөнэй авиалайнернууд Чукотко ниидэдэг болонхой.

Хэды шэмэрүүн хүйтэн уларилтайшье һаань, хүнүүд Чукоткын газар дайдые ашаглана. Һаянай барилгашаднай «Арктика» түхэлэй олон дабхар шэнэ гэрнүүдые баридаг болоо. Тэдэнь гурбан дабхар сонхотой юм. Дулаа һайнаар баридаг панельнүүд барилгада хэрэглэгдэнэ. Провидени гэжэ тохой шадархи хүдэлмэришэнэй һууриин тосхондо иимэ гэрнүүд баригдана. Эгвекинодто арбаад иимэ гэр бии, харин Анадыриин бүхы гэрнүүдэй хахадһаа олонхинь иимэ гэрнүүд болоно. Индустриальна аргаар барилга хэдэг. Барилгын хоёр комбинат эмхидхэгдээ. Барилгын шэнэ арга туршагдана. Тэрэ аргань геологуудай, нефть шэнжэлэгшэдэй, алта олзоборилогшодой һууриин тосхониие хэдыхэн үдэртэ бодхоохо арга олгохо юм.

«Хойто зүгэй арад үндэһэтэдэй ажаһуудаг нютагуудые экономическа ба социальна талаарнь хүгжөөхэ талаар хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1980 ондо баталан абаһан тогтоол дотор Чукоткын экономикые шэнэ дэбжэлтэтэйгээр хүгжөөхые хараалагдана. Ашагта малтамалай промыш... ность түмэрөөр баян га... нуудые ашаглажа эхил... Холын бэлшээридэ бай... оро адуулагшадай ... нилээд хүнгэдхэдэг ... арга саашадаашье нэбт... лэгдэхэ юм. Ойрын ... нүүдтэ Анадырьта ... ашаглалгада оруулаг... вертолетодром баригдаха. ... коткын хүн зондо соёлой ... нэ байшангууд, больни... нууд, һургуулинууд, ... дэй эмхи зургаанууд... ригдаха юм.

Хүн зоной тоое бүридх... абаһан һүүлэй мэдээнү... ёһоор, Чукоткын хүн зо... 12 процентнь холын ... зүгэй үндэһэн ажаһуугша... чукчанууд, эскимосууд, ... ванецууд, ламудууд, ... гирнууд, корягууд ... эвенкнүүд байгаа.

Тэдэнэр гол түлэб ... үсхэбэрилдэг, ан гүрөө... надаг, далай дээрэ агну... хэдэг ажалтай. Социал... Ажалай Геройн үндэр ... зэргэдэ хүртэһэн оро... Иван Аренто ба Григо... Аретагин, ангуушан К... Каляны гэгшэд Чукот... ажалшадай омогорхол... болодог юм. Чукоткы... дэһэн арад зон шэнэ ... жэлнүүдые амжалтатай... шудална. Жэшээлбэл, ... гашан Анатолий Тымнев... «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ... ноор шагнагданхай. ... түрүү хүнүүд автономито ... ругто олон ааб даа.

50 жэлэй саада тэ... хизаарай хүн зон урга... дээрээ үзэг бэшэг мэдэх... байһан. Тэдэ өөрын үзэг ... шэггүй һэн. Тиихэдэ «... һэн соёл» гэһэн ойлго... оройдоошье үгы һааб ... Тэрэ сагһаа хойшо о... юумэн хубилаа. Чукчану... болон эскимосуудай «... рон» гэжэ дуу, хатарай ... самбль бүхы орон со... раа, гадаадын олохон ... нүүдээр ябажа, бэлиг ... барья харуулдаг. Энэ о... гой мэргэжэлтэ түрүү... коллектив болоно. Х... зүгэй арадуудай хатар ... дан, хүгжэм дуун ансамбл... программын үндэһэ һ... табигдана. Антонина ... валь шүлэгүүдээ чукча ... дээрэ бэшэдэг, тэд тэд... лэгүүдыень бүхы орон до... хилын саанашье унш... шуу. Чукча уран зохёо... Юрий Рытхэугэй номуу... най орон дотор мэдээжэ ... лонхой. Харин Уэлен... һиилүүршэдэй ябаар ... бүтээлнүүд тухай алдар ... бүхы дэлхэй дээрэ т... хай.

Чукоткодо соёлой 106 ... шан, 127 библиотекэ, ... кино-түхеэрэлгэ, верто... болон вездеходуудта ... рэгдэһэн соёл-гэгээ... хэдэн арбаад пункт би... коткын хүбүүд, басагад ... нинградай, Хабаровс... Владивостогой дээдэ һ... алинуудай тусхай ф... дүүдтэ һурахые эльгээд... Тэдэ һургуулияа д... дээ, арадай интелли... зэргэдэ нэмээ ааб даа.

Округой хүн зоной ... манай ороной зүүн на... лон арад үндэһэтэдэй ... лэгшэд дайралдадаг. ... Хойто зүгтэ арбан ... бага бэшэ саг соо ажа... хүнүүдые урданай ... зон гэжэ тоолодог юм. ... коткын хоёрдохи хүн ... тэдэнэй тоодо ородог.

Олег КВЯТКОВСКИЙ (АПН).

ГАИ-гай экран

Үнгэрөөд байһан февраль һарын эдэ үдэрнүүдтэ республикын харгы замууд дээрэ зургаа дахин усалта ушарал тохёолдобо. Эндэ нэгэ хүн наһа бараа, дүрбэниинь хүндөөр гэмэлтээ. Харгы дээрэ үзэгдэһэн усалан гэм, шалтагааниинь гэхэдэ, баһал һогтуугаар машина жолоодолго, мүн хэтэрмэ хүрдаар гүйлгэлгэ болоно. Февраль һарын эхинһээ хойшо ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд гансал Улаан-Үдэ хото соогуур машина һогтуугаар жолоодожо ябаһан 148 хүниие барижа абаа. Энээнһээ тобшолол хэхэдэ, ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд хэды олон жолоошодые авари, усалта ушаралһаа уридшалан һэргылнэ гээшэб?

Хориин районой Үдын совхозой тракторист Э. Фахутдинов һогтуугаар ехэ авари хэбэ. Энэ тракторист Хориин трактаар гүйлгэжэ ябатараа, зүүн гар тээшээ гаража, урдаһаань ерэжэ ябаһан ашаанай машинатай мүргэлдэшоо. Талаан болоходоо, эдэнэрэй хэниинь шье гэмэлтээгүй. Теэд машина техникэһээнь мүртэй юумэн үлөөгүй байха юм.

Гэхэтэй хамта, харгы хүндэлэн гаража ябагшадай гэмээр хэды олон усалнууд үзэгдэнэ гээшэб? Ушар шалтагааниинь тодорхойлходо, архи уухан һогтуушуул ерэжэ ябаһан машинын урдуур гүйгөөд, дайруулна. гэмэлтэнэ, транспорт жолоодожо ябагшадта гай тодхор татана. Февралиин 16-да Хяагтын трактын 16-дахи километртэ Улаан-Үдын вагонно депогой хүдэлмэришэн В. Д. Коноплин һогтуугаар харгы хүндэлэн гаража ябаһаар, машинада дайруулшоо.

Үнгэрөөд байһан долоон хоногой туршада машина һогтуугаар жолоодожо ябаһан 47 хүн ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэдтэ баригдаа. Тэдэнэй дундаһаа Улаан-Үдын шубуунай фабрикын слесарь И. В. Иванов, 34-дэхи мостоотрядай электрик В. З. Гайнулин болон бусадые нэрлэмээр.

Харгын дүрим хазагайруулһан жолоошод тушаа материалнууд республикын ГАИ-гай захиргаанай комиссида эльгээгдэбэ. Үнгэрһэн долоон хоногой шалгалтада ниитын 164 автоинспектор хабаадалсаа.

И. СЕМЕНОВ, ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэ.

СПОРТ

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ ДУНДА ТҮРҮҮШЫНХЕЭ

ЮЖНО-САХАЛИНСК хотодо үнгэргэгдэһэн Россиин Федерациин үбэлэй VII спартакиадын зоныи мүрысөөндэ хабаадалсаһан Ирина Кудряшова чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Улаан-Үдын Железнодорожно техникумдэ һуража ябаһан Ирина эдиршүүлэй дунда арбан километрэй зайда санаар урилдахадаа түрүүлэн ерээ.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын факультедэй студент Юрий Федоров арбан табан километрэй зайда хоёрдохи һуури эзэлбэ.

Зоныи мүрысөөндэ түрүүшын хоёр һуури эзэлһэн Ирина Юрий хоёр РСФСР-эй арадуудай үбэлэй VII Спартакиадын түгэсхэлэй наадандаа хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ. Түгэсхэлэй наадан Кемеровэ хотодо февралиин 28-һаа мартын зургаан болотор үнгэргэгдэхэ юм.

Ирина Кудряшова мүнөө РСФСР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ абтанхай, биатлоноор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө эхэнэр санашадай дунда түрүүшынхеэ үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ хабаадаха болобо. Мүн Железнодорожно техникумэй нүгөөдэ һурагша Валентина Свищенко биатлоноор РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө болоһон урилдаанда хоёрдохи һуури эзэлһэн байна.

1984 онһоо эхэнэрнүүдэй дунда түрүүшынхеэ биатлоноор үнгэргэгдэдэг болохо мүрысөөн Олимпиин үбэлэй наадануудай программада оруулагдаба. Олимпиин үбэлэй наадан 1984 ондо Югославиин Сараево хотодо үнгэргэгдэхөөр хараалагданхай.

Б. БАЛЬЧИНОВ.

ТОБШОХОНООР...

БОКС. Эдиршүүлэй дунда боксоор РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Тамбов хотодо боложо, 15—16 наһанай хүбүүд хабаадаһан байна. Улаан-Үдын 3-дахи дунда һургуулиин һурагша Николай Шадонов 51 килограммай шэгнүүртэ тулалдахадаа, [illegible] тэй байжа, бронзо медаляар шагнагдаба.

СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүн, уласхоорондын классай спортын мастер Татьяна Позднякова хүнгэн атлетикээр март һарада Мадридта болохо уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадахые бэлдэжэ байна.

БАРИЛДААН. Залуушуулай дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Динамо» бүлгэмэй Түбэй соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Фрунзе хотодо дүүрэбэ. «Динамо» бүлгэмэй республиканска соведэй хүдэлмэрилэгшэ спортын мастер Владимир Актинов эндэ хоёрдохи һуури эзэлбэ. Зүүн Сибириин технологическа институдай студент спортын мастерта кандидат Буянто Дашибальжиров бронзо медаляар шагнагдаа. Иигэжэ эдэнэр бүлгэмэйнгөө суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, залуушуулай дунда СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мартын тэн багта Киргизэй ниислэл хотодо үнгэргэгдэхэ түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха хүндэдэ хүртэбэ. Эдэнэй амжалтада «Динамо» бүлгэмэй республиканска соведэй ахалагша, тренер, спортын мастер Н. С. Ивахинов ехэ габьяатай.

* * *

Домогто суута генерал Панфиловай 28 гвардеец-сэрэгшэдэй дурасхаалда зорюулагдажа, эдиршүүлэй дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар бүхэсоюзна мүрысөөн Алма-Атада болобо. Табан союзна республикын, Москва болон Ленинград хотонуудай 260 гаран эдиршүүл энэндэ хабаадажа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлһэн байна. Яруунын районой Үльдэргын дунда һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Соном Цыбикжапов 65 килограммай шэгнүүртэ барилдахадаа, 42 хүн сооһоо хоёрдохи һуури эзэлбэ. Ю. Майдарханов (Түнхэн), Ц. Цыренжапов (Хэжэнгэ) гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ 4-дэхи һууринуудта гараа.

* * *

Эдиршүүлэй дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар зоныи мүрысөөн Якутск хотодо боложо, Алас-Дурна зүгэй областьнууд, хизаарнууд ба автономито республиканууданй долоон команда хабаадаһан байна. Мүрысөөнүүдэй дүнгүүдээр барилдаанай хибэсэй эзэд илажа, зоныи чемпионууд болобо. Хабаровска хизаарай түлөөлэгшэд — хоёрдохи, Буряадай АССР-эй команда гурбадахи һууринуудта гараа.

Матвей Илюхинов («Труд»), Николай Иванов («Забайкалец») гэгшэд манай командаһаа онсо шалгаржа, зоныи чемпионууд болобо. А. Трухин, В. Леонов (хоюулаа «Динамоһаа») гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ мүнгэн медальнуудаар шагнагдаа. В. Сухеев (Түнхэн), С. Жамбалов («Забайкалец»), Б. Цырендашиев («Спартак»), Ю. Банзаргашиев («Динамо») гэгшэд гурбадахи һууринуудые эзэлһэн байна. Манай командаһаа шангай һуури эзэлһэн найман хүбүүд РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө март һарын тэн багта Кемеровэ хотодо үнгэргэгдэхэ түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

БЭЛИГТЭЙ, ЗАЛУУ, ЗОРИГТОЙ

Лев Псахисай туйлаһан амжалта хадаа хүлеэгдээгүй туйлай ехэ ушар болоно гэжэ шатарай мэргэжэлтэд тоолоно. Красноярска университедэй юридическэ факультедэй 22-той студент Советскэ Союзай чемпион болобо.

Ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө урда тээнь үнгэргэгдэһэн 47 мүрысөөндэ түрүүшынхеэ хабаадаһан нэгэшье хүн хүрэһөөр иимэ ехэ амжалта туйлажа шадаагүй юм. Лев Псахис 14 дүршэл шадабари ехэтэй гроссмейстерые хойноо үлөөжэ, түрүү һуурида гараһан байна. АПН-эй корреспондент Борис ИВАНОВ СССР-эй шэнэ чемпионтой уулзажа хөөрэлдэбэ.

Асуудал: — Амжалтаяа гэнтын ушар гэжэ тоолоно гээшэ гүт?

Харюу: —Манай мэдээжэ шатаршан, уласхоорондын гроссмейстер Давид Бронштейн һаяхан журналистнуудта иигэжэ хэлэһэн байна: «Тэрэ урагшатай, талаантай байгаа гэжэ хэлсэнэ. Гэнтын ушараар амжалта туйлаһан ороной чемпион гэжэ хэлэхэгүй байнаб». Үнэхөөрөөшье, өөртөө хадаа эгээл үндэр үрэ дүн туйлаха гэһэн зорилго урдаа табяа һэм. Тиин бүри дээгүүр һуури эзэлхэ аргатай байһанаа мүрысөөнэй дүүрэхэһээ хоёр наадаанай урда тээ ойлгоо бэлэйб. Мүрысөөнэй түгэсхэлдэ һайнаар наадажа, бүхы арга боломжоёо алдахагүйө оролдоһон байгааб.

Зургаатайдаа шатар наадажа һураа һэм. Түрэлхидни шатарта дуратайнууд юм. Эгээл иимэһээ бага балшар наһанһаамни хойшо намайе энэ наадаанда һургаһан байгаа. Хойшодоо арга оноолоо, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлжэ эхилээ һэм. Сэхыень хэлэхэдэ, энэ талаар үшөөл ехэ юумэ туйлааб гэжэ хэлэжэ шадахагүй байнаб, гэбэшье зарим тэды юумэндэ һураав.

Асуудал: — Үнгэрһэн чемпионат ямар үрэ дүнгүүдые үгэбэ гээшэб?

Харюу: — Вильнюс хотодо эмхидхэгдэһэн ороной 48-дахи чемпионат һайнаар үнгэргэгдөө. Шанга тэмсэлэй үедэ мүрысөөндэ хабаадагшадай тэмсэлые илангаяа элеэр мэдэрһэн байнаб. Юрэдөөл, хэдэн үеын шатаршадай хоорондын тэмсэл болоо гээ һаа, алдуу болохогүй байха гэжэ һананаб. Энэ тэмсэл залуушуулай илалтаар дүүрээ. Иимэ тобшолол юундэ хэнэбиб гэхэдэ, 27-той Александр Белявскитай хамта би СССР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэб. 20 наһатай Артур Юсупов болон мүрысөөндэ хабаадаһан бусад залуушуул һайнаар наадаа.

Асуудал: — Мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэдэтнай Танда хэн туһалнаб?

Харюу: — Саг үргэлжын тренергүйгөөр даб дээрэ гансаараа мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлнэб. Мүнөөдөө ядалданагүйб. Үдэр бүри 5—6 часай турша соо шатарай теори шудалдагби. Спорт, тусхайлбал, тамаралгада ябаха сагаа олодог байнаб.

Вильнюстэ үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ найман партида илалта түйлааб. Энэ хадаа бусадайхиһаа олон илалта болоно. Урдандаа дээдэ лигын шатаршадтай наадахадаа, гол түлэб тэнсэдэг бэлэйб.

Анатолий Карповай, Роберт Фишерэй партинуудые шэнжэлэн шудалха, наадаанай эхиие яажа үнгэргэхэ тухай саг үргэлжэ бодомжолхо дуратайб.

Асуудал: — Ойрын сагта ямар түсэбүүдтэйбта? СССР-эй гроссмейстер гэһэн нэрэ зэргэдээ уласхоорондын гроссмейстерэй нэрэ зэргэ нэмэхэ хүсэлэнтэй гүт?

Харюу: — Байнгүй яаха һэм даа. Ушарынь юуб гэхэдэ, энэмнай юрын нэрэ зэргэ бэшэ, харин мэргэжэл шадабарида үгтэһэн сэгнэлтэ болоно. Теэд мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхые саг үргэлжэ оролдожо ябадагби. СССР-эй залуушуулай суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, бүхы үеын совет шатаршадай мүрысөөндэ хабаадаха хүсэлэнтэйб. Август һарада Австрида үнгэргэгдэхэ студентнэрэй дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадаха һанаан бии. Уласхоорондын бусадшье мүрысөөнүүд энэ жэлдэ болохо байна. Мүнөө тэдээндэ бэлдэнэб. Гэбэшье СССР-эй чемпионой нэрэ зэргээ 1982 ондо хамгаалха гээшэ минии гол зорилго болоно.

Түрэл Красноярск хотодомни шатар үргэнөөр хүгжөөгдэжэ байнхай. Үдэшэндөө хотын шатарай клубуудай таһалгануудсоо олон зуугаад хүбүүд, басагад суглардаг. Эдэнэртэй уулзаха тон дуратайб. Ушарынь гэхэдэ, Красноярскын хүүгэдэй клубуудай нэгэндэ ябахадаа, эртэ урдын энэ наадаанда зүрхэ сэдьхэлээрээ дурлаа бэлэйб. Теэд тэндэ ябадаг байһан һаамни хойшо тиимэ ехэ саг үнгэрөөгүй.

(АПН).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи нюурта. «Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съезд». Информационно мэдээсэл. «Республикамнай съездээ элидхэнэ» — суглуулбари. ТАСС-ай шэнэ һонин.

Хоёрдохи нюурта. «Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съезд». «КПСС-эй XXVI съездын мандатна комиссиин элидхэл» — комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр И. В. Капитоновой элидхэл. «Съездын дневник» — ТАСС-ай материал. «Эб найрамдалай ба зохёон байгуулгын элшэ туяа» — КПСС-эй XXVI съездын нэрэ дээрэ абтаһан амаршалга, бэшэг, элидхэлнүүд тухай. «Республикын студентнүүд съездээ элидхэнэ» — корреспонденцинүүдэй суглуулбари.

Гурбадахи нюурта. «Гээгдэгшэдгүйгөөр хүдэлхэ». «Түрүүшүүлэй зэргэдэ» — статья. «Ашаглагдаба» — С. Тюлюкинэй репортаж. «Депутадуудай хиналта доро». «Түхэреэн жэл соо овощ ургуулан үйлэдбэрилхэ» —Т. Петровская, Г. Шелкунова гэгшэдэй статья. «Малай үбэлжэлгэ — шанга шалгалта». «Бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллаха» — А. Карташовой корреспонденци.

Дүрбэдэхи нюурта. «Уран бэлигээ — партиин съез...» — корреспонденцинүү... луулбари. «Бүмбэрсэг ... хэйн һонин». Сонос...

САГАЙ УЛАРИЛ

Сэлмэжэ, бүрхэжэ ... зарим нютагуудта са... ра саһан орохо, һула... бордоһолхо. Баруун... һоо секундын 9—14 ... хүсэтэйгөөр һалхилха, ... төө 8—13, зарим рай... та 19 градус хүрэтэ... тэрхэ.

Улаан-Үдэдэ сэлмэл... бүрхэлгэтэй байха, шаг... тон орохогүй. Баруун... һоо секундын 9—14 ... хүсэтэйгөөр һалхилха, ... төө 8—10 градус хүй... лохо хараатай.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время» 10.05 — «Эдиршүүлэй уран бүтээл». 10.15 — «Шатарай һургуули». 11.15 — П. И. Чайковский. Хүгжэм. 12.05—Шэнэ һонин. 15.25—Дамжуулгын программа. 15.30 — **«КПСС-эй XXVI съезд дээрэ»**. 16.40 — Буковинын Гүрэнэй дуунай ба хатарай габьяата ансамблиин концерт. 17.10 — Монголой Арадай-Революционно партиин 60 жэлэй ойе угтуулан. «Монгол. Хангайда болоһон уулзалганууд». Телевизионно баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 18.00— «Байгал» программа. 18.30— «Арадай хиналтын экран».

Улаан-Үдэ. 19.15—«Монголой Арадай-Революционно партиин 60 жэл» гэһэн хөөрэлдөөн.

Москва. 19.30— **«КПСС-эй съезд дээрэ».**

Улаан-Үдэ. 20.00—«Хүгжэлтын хараа зам» (2-дохи дамжуулга). 20.20—«Буряад орон-81» гэһэн программа (буряадаар).

Москва. 20.50—«Судьба» —уран һайханай фильм. (2-дохи сери). 22.00—«Время». 22.45—«Киногой һонин». 23.20 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 23.35—«Энэ мэнэ һая болоһон юм». С. В. Образцов хөөрэхэ.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 18.00 — Баскетболоор Европын ... ЦСКА—«Реал» (... 18.30 — «Москва ба ... вагайхид».

Улаан-Үдэ. 19.00 — ... бүүдтэ. «Хүхюун клоу... үльгэр» — мультфильм.

Москва. 19.15 — «... дэн уран зураг».

Улаан-Үдэ. 19.30— ... дэлхэй гартань».

Москва. 20.00 — «... арадай уран бүтээл».

Улаан-Үдэ. 20.50 — ... рильск» — киноочерк ... — «Эд бараа —арад ... гэһэн дамжуулга. 21... «Киногоор аян... альманах».

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, инфо машин—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро —2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.

Заказ № 49. Н-00367. Индекс